

Proletari din toate țările, uniți-vă!

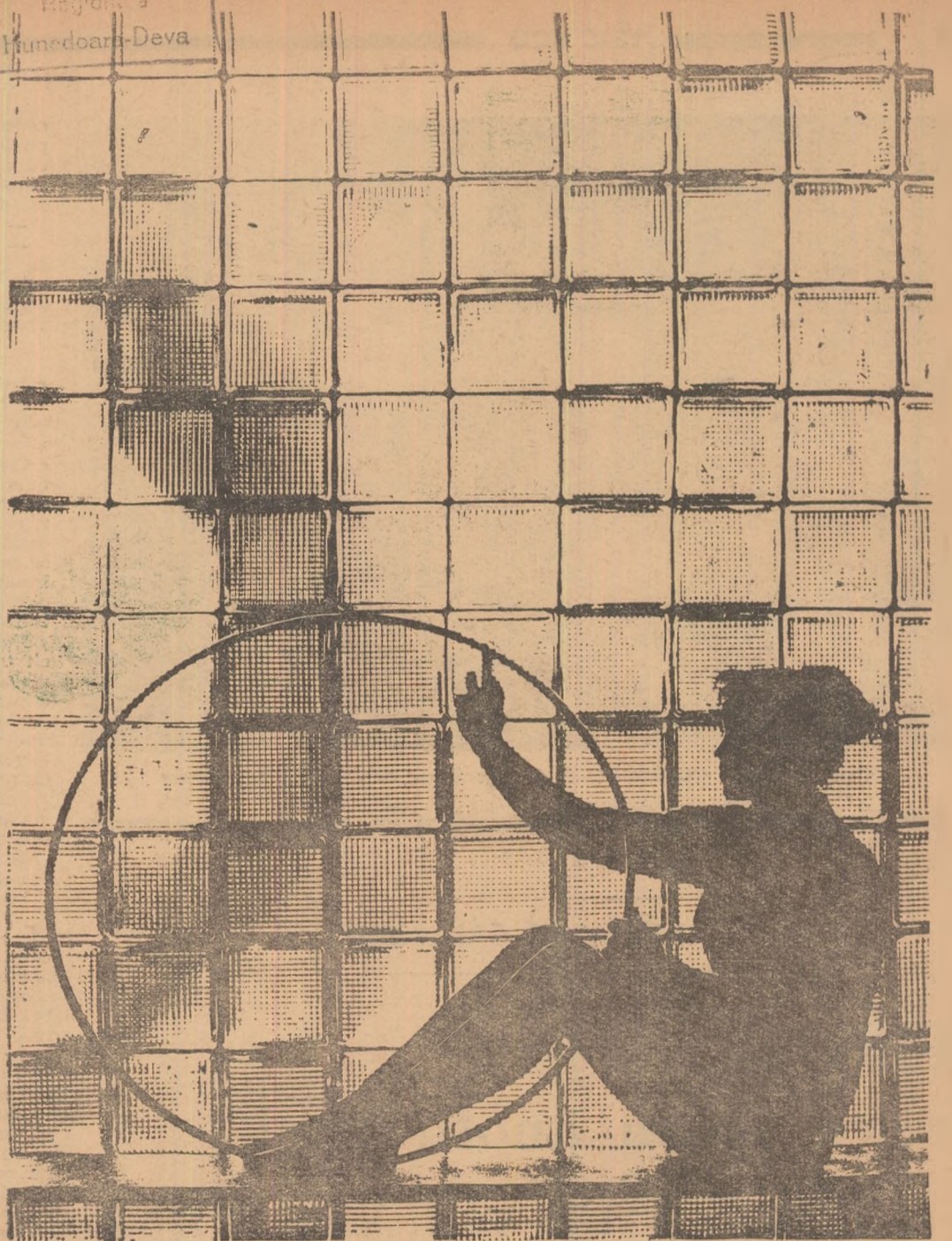
Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Din sumar:

În anul 2000

Robotul s-a gândit
și a spus: A!

Sport și tinerețe

Foto: K. DUDCENKO

Toate cunoștințele omenirii transmise într-o zi?

În laborator, stabilind culorile viitoarelor autocamioane

*Pe drumul
lui Napoleon*

*Tinerețe
la 70 de ani*

ANUL XXII

4

(1089)

28 ianuarie 1966

12 pagini, 1 leu

Ilya Ehrenburg a împlinit 75 de ani. Scriitorul, într-o clipă de relaxare

JURNAL DE CĂLĂTORIE

Fluviul celor patru anotimpuri

Cel mai minunat fluviu din lume este, nu încapă îndoială, fluviul Kamciatka. Nu pentru că ar fi cel mai mare, sau cel mai adânc, sau cel mai larg, sau cel mai frumos (deși e într-adevăr frumos), ci pentru că are toate motivele. Kamciatka este singurul fluviu din lume de-a lungul căruia poți avea parte de toate cele patru anotimpuri ale anului (iar dacă vom fi conțrași, nici cu și nici el nu ne vom supăra).

La Ust-Kamciatka arborii plâpinzi abia începuseră să înmugurească, pământul era acoperit de zăpadă (cu o zi înainte de sosirea noastră, cu nava fluvială „Nikolaevsk”, la Anapka pasagerii n-au putut urca la bordul navei din pricină că pontonul era blocat de sloiuri de gheață), dar tot în aceeași zi, pe înserat, am respirat aromele delicate (florile Kamciatkăi nu sînt foarte parfumate) ale iasomieci ce înfloarea tumultuos, iar după alte două zile fințări neîndurători mușcau din trupurile noastre în taigă.

Din punct de vedere geografic, explicația fenomenului este simplă: țărmurile peninsulei Kamciatka sînt dominate de un climat maritim, pe cînd interiorul e stăpînit de un climat continental extrem. Și cînd zbori cu avionul de la Ialta la Moscova, să spunem, în decembrie sau în ianuarie, ești uimit: la Ialta înfloresc trandafirii, în timp ce Moscova e acoperită de

zăpadă. Dar uimirea aceasta este un rod al zborului rapid al avionului, al tehnicii contemporane, pe cînd de-a lungul fluviului Kamciatka primăvara înfloarește literalmente sub ochii călătorului, aproape ca la cinema, cînd a fost filmată cu încetinitorul deschiderea unui boboc de floare.

La început, malurile fluviului sînt scunde, golașe și triste, ca și Ust-Kamciatka, de pildă, dar apoi, treptat, ele se înalță și albia fluviului se îngustează, după care se ivesc mai întii spinările dealurilor, învelite într-o blană deasă, verde și apoi culmile munților, acoperite cu zăpezi veșnice. Dar la poalele lor vegetația e plină de sevă, mestecenii sînt dordora de mișiori și noi, lepădînd paltoanele, rămînem numai în pulovere. Apoi, malurile înalte se dau în lături, fluviul încorsetat se desface în sute de brațe, ne scoatem puloverele, ne întindem la prova vasului și ne lăsăm furați, în tăcere, de mirajul din fața noastră: aburii ce urcă în văzduh din craterul strălucitor de alb al vulcanului Kliucevski. S-a făcut cald. La Kliuci ne înăbușă praful.

Dincolo de Kliuci ne întîmpină zădă, iar după Kozirevsk crește bozia deasă. Fluviul se îngustează, vasul se angajează pe niște brațe ce seamănă cu niște grote, ramurile ude ale copacilor de pe mal ne plesnesc peste cap, ne biciuie spinările goale, pentru că acum am rămas doar în chiloți și ne prăjim la soare...

Sihastrul

...Unchiul Vania e un sihastru și, ca orice sihastru, e împovărat de ani; cîțiva peste optzeci. Trăiește de unul singur, cu pisica lui, la treizeci de kilometri depărtare de Kliuci, într-o căsuță de lemn, pe malul unui lac sau chiar a două lacuri, de fapt niște golfuri ce au luat naștere din nenumăratele brațe ale fluviului Kamciatka. De jur împrejur cîmpii albe de iasomieci. Pe ramurile copacilor din jurul căsuței bătrînului a pus la uscat pește. Iar în jurul copacilor sînt capetele și cozile de pește pe care nu le-a mîncat pisica...

Ne îndreptăm spre sihastrul unchiului Vania printr-o pădure de zădă și plopi, care nu seamănă, însă, cu plopii noștri ucraineni; sînt butucănoși, cu niște coroane de pini. Pădurile din Kamciatka sînt presărate, pe întinderi mari, cu cenușa vulcanilor, din care cauză sînt cenuși și moarte, dar cum leapădă mantaua cenușie își recapătă culoarea, reinvie, iar copacii se îndesesc. Ici și colo, drumul se confundă cu albiile rîurilor, dar camionul nostru înaintează fără să le bage în seamă, ca pe șosea.

Unchiul Vania se foiește în jurul căsuței. Are o barbă zburlită, încăruntată, ca și părul de altfel, și niște ochi vii, șireți. Se spune despre el că a fost cîndva bogat, s-a certat cu oamenii și a fugit din mijlocul lor. E siberian de origine și stabilit în Kamciatka de treizeci de ani.

Ne-a primit cu bunăvoință. Ne-a pus la dispoziție o barcă și ne-a îndemnat să

ieșim la vînătoare de rațe. Am tras cu pușca dar rațele n-au binevoit să cadă, așa încît a trebuit să ne mulțumim cu tradiționala ciorbă de pește din Kamciatka.

— Cum o duci, unchiule?
— Nimic de zis, binișor.
— Nu ești prea singur?
— M-am obișnuit.
— Nu te plictisești fără oameni?
— De ce fără oameni? Oamenii nu mă uită și trec să mă vadă.

În ziua aceea îl vizitaseră, în afară de noi, cinci geologi care veniseră la pescuit (din ciorba lor ne-am înfruptat și noi).

— La Kliuci ai fost vreodată?
— Ce nevoie am eu de Kliuci? Pește am, pîne am, oamenii de treabă imi aduc sare... Ce găsești la Kliuci? Gălăgie, tot felul de restaurante și mașini care stîrnesc praful.

Am început să rîdem...
Cînd eram gata de plecare ne-a spus, deodată, că trebuie neapărat să plece la Moscova.

— La Moscova? Așa de departe?
— Departe? Înainte era departe, dar acum, după cîte se spune, în mai puțin de douăzeci și patru de ore ești la Moscova.
— Ce să faci acolo? Ai niscaiva treburi?

— Găsesc eu ce să fac, ne răspunse el evaziv. Și, în general, vreau să văd cum se construiește acolo socialismul. Vreau să

controlez, adăugă el rîzînd, cu o privire plină de șiretenie. Poate mă întîlnesc și cu vreun șef mai mare. Să stăm puțin de vorbă. Să nu stea toată ziua în birou. Să mai ia aer.

— Și despre ce să vorbiți?
— Găsim noi. O să ne aducem aminte de trecut și apoi o să ne întoarcem spre viitor. Mă pregătesc să mai trăiesc vreo douăzeci de ani. De mai puțini nici nu vreau să aud.

Țunami

Ce-i asta?... Ce liniște nefirească, de neînțeles! O liniște înspăimîntătoare. Și în timpul războiului liniștea era înspăimîntătoare. Împușcături, explozii și deodată, ca tăiate de cuțit, toate încetau și se instăpînea tăcerea. Era un semn rău. Însemna că se pregătea ceva.

Dar aici? La țărmul oceanului. Ce să se întîmple?

Nu mai întreba, însă, nimic. Fugi! Fugi cît te țin picioarele! Cît mai departe de mare. Urcă, tot mai sus! Pe faleză, pe stînci, pe munte... Altfel riști să fii înghițit de valuri. Dar uite-le, au și început să înainteze spre țărm, cu o iuțea uriașă. Par niște ziduri de apă, cît o casă. Se sparg de țărm, zdrobind și încercînd totul... După primul val, al doilea, al treilea, tot mai înalte și mai distrugătoare. Cerul s-a întunecat...

Numele acestui cataclism marin este țăunami.

Țunami este un cuvînt japonez pentru valurile ce se nasc în urma unor cutremure submarine sau din cauza activității unor vulcani submarini. Urmările țăunami-ului sînt catastrofale.

Între paisprezece și cincisprezece noiembrie 1952 valuri țăunami de cîte cincisprezece metri s-au năpustit asupra insulei Paramuşin. Pînă la noi au ajuns numai niște palide ecouri ale valurilor care, în îndepărtatele Kurile, au distrus aproape în întregime un oraș. Cuvîntul „țunami” nu era pe atunci cunoscut. De altfel nici acum nu-l cunoaște toată lumea. Dacă, din curiozitate, ați răsfoi Marea Enciclopedie Sovietică nu l-ați găsi. Nu-i și pace...

Despre toate astea ne-a vorbit Alexandru Evghenievici Svatlovski, directorul Stațiunii vulcanice din Kliuci. Alexandru Evghenievici nu este numai vulcanolog, ci și „țunamiist”, dacă ne putem exprima așa.

— Ați observat desigur, ne-a spus el, cîntreprenderile industriale de bază din Ust-Kamciatka se întind pe o limbă plată de nisip. Acum, însă, toate întreprinderile trebuie mutate într-alt loc, la Vaganovka, mai departe de mare. A și ieșit hotărîrea, au fost alocate și fondurile necesare, a început munca de construcție. Ce să-i faci, țăunami ne alungă de la țărmul mării...

Viktor Nekrasov

Inlocuitorul

REVISTA
REVISTELOR

Literatura română — astăzi

Ultimul număr pe 1965 al revistei „Voprosi Literaturi” cuprinde o recenzie cuprinzătoare la volumul de studii „Literatură și contemporaneitate”, apărut cu prilejul celei de a 20-a aniversări a eliberării României de sub jugul fascist.

Iuri Kojevnikov, recenzentul volumului,

remarcă faptul că diversitatea semnăturilor n-a afectat caracterul unitar al volumului; autorii s-au străduit și au reușit să ofere cititorului o imagine de ansamblu a literaturii românești contemporane și a puternicilor ei tradiții naționale. De asemenea, autorii studiilor au reușit să contureze nu numai trăsăturile actuale ale literaturii române, ci și dinamica ei. În felul acesta, volumul amintit — spune Kojevnikov — este și o încercare de a descifra tendințele viitoarei dezvoltări a literaturii românești.

În continuare, Iuri Kojevnikov citează din articolul introductiv al lui George Călinescu, „Misiunea scriitorului”, pasajele care i se par semnificative pentru definirea obligațiilor ce incumbă scriitorilor: „Construcția socialismului este pentru noi o problemă națională și a solicită scriitorului să fie un magistrat incitator la fața de ridicare a civilizației materiale și a culturii poporului român este a face apel la patriotismul lui”.

După care, autorul recenziei trece în revistă studiile consacrate unor probleme literare teoretice (S. Iosifescu: „Tradiție și inovație”, M. Novikov: „Sub îndrumarea partidului”), studiile cu caracter special (Perpessicous: „Glose republicane”; D. Micu: „Trecutul de luptă al clasei muncitoare văzut cu ochii prezentului”; Geo Șerban: „Din începuturile dezvoltării literaturii actuale”; George Ivașcu: „Universul poeziei noastre contemporane”; O. Crohmălniceanu: „Proza noastră în ultimii 20 de ani”; V. Ripcanu: „Dramaturgia românească într-o perspectivă istorică”; S. Damian: „Tendințe și stiluri” etc.), precum și articolul lui T. Vianu: „Cultura românească peste hotare”, care încheie volumul.

ISTORIE LITERARĂ

Silvio Pellico și Rusia

„Închisorile mele” este singura operă a lui Silvio Pellico care a rezistat timpului. Dar aceste amintiri i-au adus o bine meritată faimă. Cartea avea să se dovedească, peste ani, ceea ce se cheamă un „cap de serie”; ca a anunțat o întreagă literatură despre închisori și lagăre, pe care evenimentele celui de al doilea război mondial aveau s-o amplifice într-o măsură necunoscută pînă atunci.

Silvio Pellico s-a născut în ajunul revoluției franceze și a murit în 1854. A fost mai întii martor și apoi un participant direct la lupta pentru unitatea și independența țării sale. Participînd la editarea revistei „Conciliatorul” și întretînînd mai apoi legături cu membrii asociației carbonare, Pellico a fost arestat de autoritățile austriece și și-a petrecut 8 ani din viață prin închisorile italiene și acelea ale imperiului austro-ungar. Pe această experiență de viață se întemeiază cartea lui de căpătii, binecunoscută și cititorilor din țara noastră.

Viața și activitatea lui Pellico au fost remarcate, printre alții, de Pușkin și erau foarte populare printre revoluționarii care luptau împotriva autocrației țariste. Ecourile acestei prețurii au fost strînse într-o lucrare, apărută în Italia sub titlul „Silvio Pellico e la Russia. Un capitolo sui rapporti culturali russo-italiani”. Autorul, N. Kanchetschischmili, înregistrează și comentează relațiile dintre Pellico și reprezentanții de seamă ai culturii ruse din veacul trecut. Poetul și criticul literar P. Viazemski, prieten cu Pușkin, l-a cunoscut personal pe Pellico. Autorul reliefează de asemenea, interesul pe care l-au arătat scriitorii M. Pogodin, S. Șevirev și I. Turgheniev pentru opera revoluționarului italian.

cartea

REVISTA
REVISTELOR

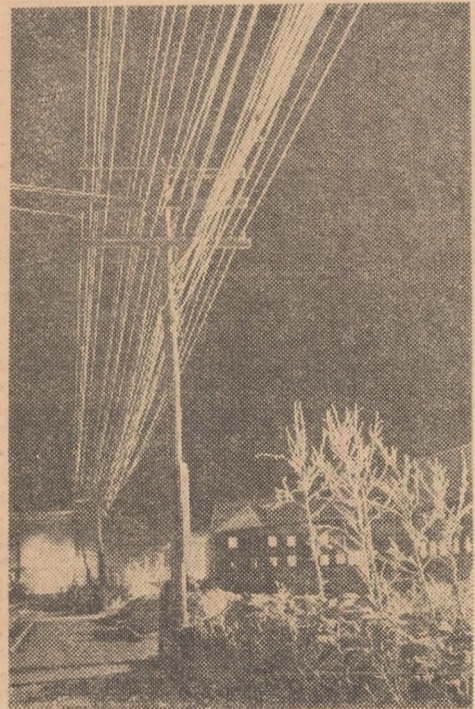

MERIDIANE SOVIETICE

In anul 2000

„Ca să poți merge în pas cu vremea, trebuie să înțelegi în primul rând, ce se întâmplă în jur”. Sub această deviză cunoscuta editură franceză „Hachette” a început să publice o nouă colecție, intitulată „Viitorul nostru”. Recent, în această colecție a apărut cartea „U.R.S.S. în anul 2000”, publicată sub îngrijirea lui Jean Marabini. Spicuim din cuprinsul ei câteva considerații de ordin economic.

Uniunea Sovietică este un stat nou, căci ea și-a propus, în primul rând, să-și con-

Iakutia. Noaptea în împărăția diamantelor

struiescă viața din nou, rupind cu trecutul, pentru că s-a redescoperit, și-a redescoperit bogățiile și posibilitățile.

Intinderile Asiei și îndeosebi ale Siberiei fac posibilă realizarea oricărui plan, oricât de grandios. Și, într-adevăr, acolo au început să încolțească germeii viitorului. Multă vreme Siberia a fost pentru întreaga lume un „pământ al nimănui”, locuit de triburi semisălbătice care se ocupau cu vânătoria și pescuitul, un pământ de vinători sălbatici, gata la orice de dragul aventurii și al vieții libere. Se spunea Siberia și se subînțelegea muncă silnică, sărăcie, întinderi nesfârșite de zăpadă, haite de lupi. Așa s-a gândit timp de 100 de ani. Dar cei care continuă să mai gândească așa, se înșală amarnic. Transsiberianul, măcar pe epoea a valorificării Orientului îndepărtat, atomul și Cosmosul au modificat toate acestea.

Până în anul 2000 Transsiberianul va gonî printru nesfârșite peisaje urbane, va deveni un fel de cursă locală. Firește, vor trece mulți ani pînă cînd acest țînt va fi pus complet în slujba omului, dar de pe acum există o hără a dezvoltării lui economice. Restul este o „problemă de tehnică”. Epoca explorărilor se apropie de sfîrșit, a început era construcțiilor. Era inginerilor și a oamenilor de știință.

...Novosibirsk nu este numai un oraș care depășește ca suprafață Parisul, cu case-cartiere și construcții vechi de birne alinate pe cele două țîrmuri ale fluviului Obi, cu coșuri de uzină desenînd ara-

bescuri de fum pe cerul senin. Este în același timp, un simbol. Simbolul descențării științifice al cărei pionier devine acum Siberia. Mai mult, Novosibirsk este și o necesitate. Pentru a pune în valoare o țîră atît de imensă, pentru a realiza dezvoltarea ei la proporții impresionante trebuie să între în acțiune nu numai întreaga energie a muncitorilor și cercetătorilor, ci și a specialiștilor. Bogățiile Siberiei nu se găsesc la suprafață. Ele trebuie extrase.

Același tablou întîlnim și la Irkutsk. Un oraș reînnoit ce crește în mijlocul taigăi în care mișună tot felul de insecte primejdioase. Dar insectele au fost biruite, iar biruitoarii, oamenii de știință, au mai creat un centru științific.

Simboluri ale viitorului! Bratsk. În 1956 aici era o cabană de vînătoare și un orașel de barăci în care luni de-a rîndul mercurul termometrului n-a urcat peste minus 40 de grade. Iesirea în stepă pe un asemenea ger fără a fi înghițî mai întîi o bună porție de vodcă și fără a te fi încotoșmănat în haine de blană însemna o condamnare sigură la piere. Astăzi, oamenii de la Bratsk au învățat să nu mai ia aminte la ger, nici atunci cînd pielea crapă de vînt ca pămîntul uscat. Taiga și mlaștinile care înconjurau așezarea au făcut loc arterelor moderne ale Bratskului. Căci aici trăiesc și lucrează oameni.

Mai la nord, și deci mai aproape de Cercul polar, se află Republica Iakutia. Aici au fost înregistrate temperaturi de pînă la minus 70 de grade. Chiar vara, în puținele luni cînd soarele se ivește, palid, la orizont, pămîntul se dezgheață numai la suprafață. Temeliile primelor clădiri noi înotau într-un noroi mișcător. Iar în scurtele zile de vară casele construite în zona înghețului veșnic se desfaceau ca niște căsuțe de carton. A trebuit să se construiască o pernă de beton pe piloni îngropați pînă la 20 de metri adîncime. Pe o astfel de temelie artificială a fost construit orașul Iakutsk. În stratul înghețului veșnic a fost creat cel mai mare laborator al frigului. Căci și aici lucrează savanți.

Iar și mai la nord, prin ceața îngheață se conturează siluete ale altor orașe noi către care duc șosele și trasee aeriene. Sînt orașe cu teatre și cinematografe, terenuri sportive și cluburi. E o lume stranie; dar nu departe de ele se află zăcăminte de huilă, aur și mică, diamante și fier. Și foarte aproape — Oceanul Înghețat de Nord. Acum se proiectează o cale ferată între Irkutsk și Iakutsk și porturi pe țîrmul oceanului.

Siberia adăpostește 70 la sută din totalul rezervelor de huilă ale U.R.S.S., 80 la sută din resursele hidroenergetice, 80 la sută din materialul lemnos și 60 la sută din rezervele de minereu de fier. Sînt bogății neatinse, care, în curînd, vor fi puse în slujba omului. Căci între Ural și Oceanul Pacific, pe tot cuprinsul Siberiei se înalță sumedenie de orașe, se construiesc drumuri, se înalță baraje, uzine, centrale atomoelectrice, se forează sonde petroliere. Și acesta este numai un început. În albiile fluviilor Obi și Enisei s-a descoperit cobalt și țîței. Și totuși, Orientul îndepărtat nu și-a trădat încă toate secretele; aici va începe în curînd exploatarea bazinelor Ugolnii, Malii Hingan și altele.

Unde începe fantasticul, unde sfîrșește realitatea? Cine știe! Pînă în ultimii ani, de pildă, Siberia nu putea fi nici ocolită, nici înconjurată: ea nu se lăsa măsurată de om. Dar în viitor? Oricum, Siberia este un pămînt care a și început să se supună voinței și posibilităților omului.

EXPOZIȚII

Parada tehnicii agrare

Cititorii noștri au aflat la timp despre **expoziția internațională de mașini și utilaj agricol modern** care se va deschide primăvara aceasta la Moscova. Revenim acum cu câteva amănunte despre o seamă de modificări în planul expoziției și despre participarea sovietică.

Interesul tot mai evident pentru această expoziție se explică prin faptul că ea se va solda cu nenumărate contracte de vânzare și cumpărare. Cele mai multe expozate vor fi prezentate de țîra gazdă care este, de altfel, și cea mai mare exportatoare de mașini agricole din lume. În 1963, U.R.S.S. a vîndut mașini agricole în valoare de 50 de milioane de ruble, iar în 1964 de 66 milioane de ruble. În aceste cifre nu sînt incluse tractoarele, care au format un capitol separat, totalizînd ele singure un export în valoare de 69 milioane de ruble. În același timp, Uniunea Sovietică este o mare importatoare de mașini agricole. În cursul anului trecut U.R.S.S. a achiziționat mașini agricole (fără tractoare) în valoare de 53 milioane de ruble.

Întreprinderile sovietice producătoare de mașini și utilaj agricol vor prezenta în cadrul expoziției circa 800 de mașini agricole, printre care 118 tipuri de tractoare. Industria leningrădeană va expune tractorul gigant K-700 cu motor de 210-

220 c.p., uzina din Harkov va expune tractorul T-125 cu un motor de 130 c.p., Celeabinskul va trimite o vastă „gamă” de tractoare cu șenile ș.a.m.d.

Evident nu vor lipsi din pavilionul sovietic nici mașinile de recoltat cereale, pentru recoltat sfeclă, cartofi, porumb, mașinile pentru livezi și vii, pentru fermele de păsări și animale, pentru combaterea dăunătorilor (printre care se va afla un avion An-2 și elicoptere V-2, KA-26).

Și acum, câteva cuvinte despre modificările survenite în planul expoziției. Inițial se prevăzuse ca expoziția să aibă 14 sectoare: tractoare, automobile, mașini de recoltat etc. Țările participante au propus, însă, să se mai organizeze 16 sectoare: de instalații frigorifice și utilaj energetic pentru agricultură, de aparate și utilaje pentru controlul calității produselor agricole, de ambalarea produselor agricole, de îmbrăcăminte de protecție pentru lucrătorii agricoli, de mijloace de comunicații între întreprinderile agricole etc.

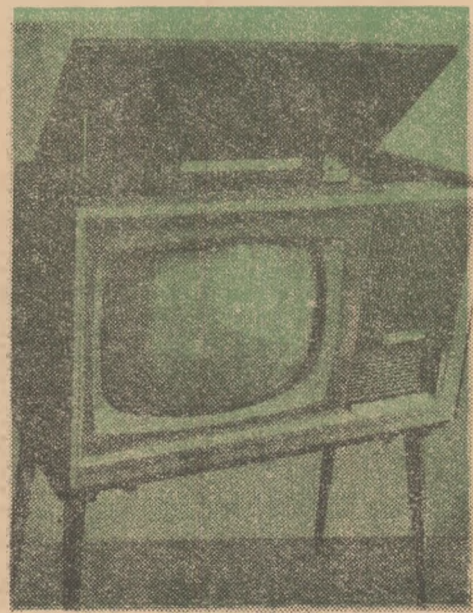
În total își vor da întîlnire la Moscova 65 de țîri și 4.500 de firme producătoare de mașini și utilaje agricole.

Caravana ceasurilor

Organizația comercială sovietică „Maș-priborintorg”, specializată în exportul de mașini și aparate, va prezenta cu prilejul unei expoziții ambulante 500 de tipuri de ceasuri și orologii. Printre piesele originale expoziției vor figura ceasuri cu cele mai diferite formate, cadrane, mașinării și destinații, începînd de la minusculele și elegantele ceasuri pentru femei și terminînd cu solidele și precisele cronometre necesare navelor ce străbat mările și oceanele.

Se știe că în cursul ultimilor treizeci de ani industria de ceasuri sovietică a cucerit al doilea loc în lume prin importanța producției și volumul exporturilor ei. Ceasurile „Vostok”, „Poljot”, „Mir”, „Raketa” și elegantul „Vimpel” — considerat de specialiștii străini în ceasornicărie ca o reușită în materie — sînt solicitate acum în multe țîri pentru robustețea, precizia și aspectul lor frumos.

Expoziția ambulantă de ceasuri va călători anul acesta prin Polonia, România, Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, Austria și Grecia.

Combina „Belarus 110 M” produsă de fabrica de aparate de radio din Minsk este compusă din televizor, aparat de radio cu patru lungimi de undă și pickup. Are un dispozitiv de telecomandă cu care se pot regla de la o distanță de 4 metri imaginea și sunetul

ENERGETICĂ

V. E. I.

Se știe că energia sovietică s-a născut în împrejurări excepționale de grele. Primii ei pași au fost făcuți în anii de ruină economică și de foamă de după zdrobirea intervenției armate a imperialismului. Dar atît acei timizi primi pași, cît și impetuoașii dezvoltare de mai tîrziu sînt indisolubil legați de activitatea Institutului unional de electrotehnică (V.E.I.), pentru echiparea căruia Lenin a dispus, în 1921, să se aloce o parte importantă din rezervele de aur, pe atunci mici, ale tîncei puteri sovietice.

În cursul anilor, V.E.I. a îndreptățit din plin așteptările. Din laboratoarele Institutului au fost transmise primele emisiuni sovietice de televiziune și tot în aceste laboratoare s-a născut prima instalație pentru cinematografia sonoră construită în U.R.S.S. După cum tot unor colaboratori ai Institutului se datorește și instalația de iluminare a stelelor Kremlinului.

Acum, realizările dobîndite de cercetătorii de la V.E.I. sînt bine cunoscute și peste hotarele Uniunii Sovietice. Unele din ele și-au găsit intruchipări spectaculoase în India, R.A.U. și în multe alte țîri. Pentru rodul energetic de la Asuan, de pildă, la V.E.I. a fost pus la punct un aparataj de o factură absolut nouă. Noile materiale izolatoare create de laboratorii Institutului au permis reduceri considerabile ale prețului de cost al multor tipuri de mașini. Cu aceleași cheltuieli se construiesc astăzi în U.R.S.S. cinci generatoare în loc de patru.

O realizare foarte prețioasă a cercetătorilor de la V.E.I. este redresorul cu siliciu. Un astfel de redresor, care acum începe ușor într-o palmă (vezi fotografia noastră), cîntărea pînă nu de mult cîteva zeci de kilograme.

CONSTRUCȚII

Case pe... sticlă

După război, la Rostov, în locul Casei Sovietelor, distrusă de hitleriști, a fost construită o nouă clădire. Dar cum s-au îndepărtat schelele, fațada edificiului a crăpat de sus pînă jos. Specialiștii de la Institutul de proiectări în domeniul construcțiilor industriale au constatat că avaria se produsese din pricina terenului excesiv de umed: se spărsese o veche conductă de apă.

De obicei, în asemenea cazuri se sapă șanțuri și se toarnă o mare cantitate de ciment sub fundație. Operația e foarte costisitoare, însă, și de lungă durată. Căutînd o soluție mai rapidă și mai eficientă, colectivul Institutului amintit a hotărît să folosească sticla fluidă, material cu ajutorul căruia fusese cîndva oprită afundarea Teatrului de Operă din Odesa. În acest scop s-a luat o probă din solul saturat cu apă al fundației prin care s-a trecut un curent electric continuu, căci se știe că mediul salin din solul saturat cu umiditate e bun conducător de electricitate. Experiența a reușit. Sub acțiunea curentului, sticla fluidă a trecut ca printr-o conductă, de la anod la catod, adică prin sol și a intrat în reacție întîrîndu-l ca piatra. În felul acesta a fost salvată una din cele mai frumoase clădiri din orașul de pe Don și, în plus, lucrările n-au durat un an, cum se crezuse la început, ci numai o lună. Colectivul Institutului a oprit apoi în felul acesta degradarea a zeci de clădiri.

S-a constatat, însă, că posibilitățile de utilizare în construcții a sticlei fluide depășesc mult rolul de „prim ajutor” acordat clădirilor „accidentate”. O recentă experiență a dus la concluzia că folosirea sticlei fluide la consolidarea solului pe care urmează să fie înălțată o construcție poate înlocui turnarea fundației. La Rostov pe Don a fost construită astfel prima clădire de acest tip cu 80 de apartamente. Dar înainte de a o da în folosință, proiectanții și constructorii au hotărît să experimenteze rezistența solului care ține loc de fundație. Deducutul unui zid s-au turnat aproape 200 de metri cubi de apă, cantitate suficientă pentru a deforma o clădire obișnuită. Dar au trecut zile, săptămîni, și aparatele n-au înregistrat nici cel mai mic semn de afundare a clădirii.

În felul acesta, colectivul Institutului a ajuns definitiv la concluzia că pe terenurile friabile se pot construi clădiri fără tradiționalele fundații. Avantajele folosirii sticlei fluide sînt indiscutabile: se economisesc zeci de tone de ciment sau de oțel (în cazul fundațiilor de piloni) și în plus clădirile astfel construite nu mai sînt expuse afundării. În scurt timp, în stanța Veșenskaia va începe construcția unor case pe terenuri nisipoase consolidate cu ajutorul sticlei.

OPERAȚIA

„SĂRITURA LUNGĂ“

IV

Eșecul
complotului
nazist
de la
Teheran

Sub îndrumarea lui A. A. Lukin, autorul reportajului de față, în spatele frontului hitlerist a lucrat legendarul cekist Nikolai Kuznețov, care izbutise să se infiltreze în armata germană cu gradul de Oberleutnant, sub numele de Paul Sibert. În orașul Rovno, pe atunci ocupat de hitleriști, Sibert face cunoștință cu ofițerul SS Paul von Ortel, pe care-l bănuiește că se ocupă cu spionajul și îl capturează pe maiorul SS Martin Hettel. În cele din urmă, Kuznețov ciștigă încrederea lui von Ortel care-i propune să participe la un complot pus la cale de hitleriști.

(Urmare din nr. trecut)

— Nu l-am întrebat, știi doar că nu pot proceda așa și el nu mi-a spus. Un singur lucru aș mai avea de adăugat și anume că mi-a promis să-mi aducă la întoarcere covoare persane.

Kuznețov căzu pe gânduri. Intuiția de agent al serviciului de informații îi spunea că între invitația ce i se făcuse de a lucra în cadrul serviciului de spionaj hitlerist și proiectata plecare a lui von Ortel exista o anumită legătură. După cum nici promisiunea de a aduce covoare

— Un om ca dumneata, Sibert, are nevoie de prieteni care să știe să-i aprecieze calitățile și să le folosească cum trebuie.

Lui von Ortel îi plăcea întotdeauna să spună lucruri care să facă senzație. De data aceasta el îi împărtăși lui Sibert intenția de a-i face cunoștință, cu prima ocazie („Și asta se va ivi foarte curînd”) cu Sturmabführerul S.S. Otto Skorzeny.

— Cu Skorzeny? Eroul din Abruzzi, eliberatorul ducelui? — exclamă uluit, cu o undă de îndoială în glas, Sibert.

— Și de ce nu? — răspuse flegmatic tot printr-o întrebare von Ortel, vădit flataț de impresia pe care o făcuse. — Otto

serviciu” pe care bravul Sturmabführer (pe atunci încă Hauptsturmführer) îl făcuse lui Adolf Hitler personal.

Italia cum se petrecuseră lucrurile. La 25 iulie 1943, putredul regim fascist din Italia dăduse faliment. Mussolini fusese arestat. Noul prim ministru, mareșalul Badoglio, începuse să poarte tratative cu americanii și englezii în legătură cu condițiile ieșirii Italiei din război.

După ce fusese mutat în secret și sub o puternică escortă, de pe o navă pe alta, Mussolini fusese transportat în cele din urmă la hotelul turistic „Campo Imperatore”, situat într-un masiv muntos, greu accesibil: Gran Sasso din Abruzzi. La hotel nu se putea ajunge decât cu funicularul.

Dar Otto Skorzeny izbutise să se strecoare în inima munților și nu singur. Din ordinul lui Hitler, împreună cu un grup de diversioniști, Hauptsturmführerul S.S. atarizase cu niște planoare speciale chiar în spatele hotelului, dezarmase paznicii dezorientați și-l luase cu sine pe „duce”, transportându-l în Germania.

După acest „act de bravură” propaganda fascistă făcuse mare tapaj în jurul numelui lui Skorzeny. Dar nu e mai puțin adevărat că „regizorii” susamintitei campanii avuseseră grijă să treacă sub tăcere alte „fapte eroice”, mult mai faimoase, ale lui Skorzeny: asasinarea în 1934 a cancelarului austriac Dolfuss, arestarea în timpul „Anschluss”-ului a președintelui Austriei, Miklas (care dispăruse apoi fără urmă), și a cancelarului Schuschnigg (internat apoi în lagărul morții de la Sachsenhausen), atrocitățile comise în rîndul populației pașnice din Iugoslavia și Uniunea Sovietică și multe altele.

Un tremur neașteptat

În timpul evenimentelor amintite aici, Sturmabführerul S.S. Otto Skorzeny era căpetenia terorizatorilor și diversioniștilor S.S. din direcția a VI-a a Direcției generale a serviciului secret al Reichului. Chiar și Gruppenführerul S.S. Walter S. hellenberg, șeful direcției a VI-a, se temea de el. Căci Skorzeny fusese recomandat ca dresor al asasinilor din S.S. de însuși Ernst Kaltenbrunner, conducătorul Direcției generale a serviciului secret german. Altit în S.S. cît și în S.D. se știa că Kaltenbrunner și Skorzeny erau uniți de o veche și strînsă prietenie, care data de cincisprezece ani.

Acesta era omul pe care von Ortel voia să i-l prezinte lui Nikolai Ivanovici Kuznețov.

Dar abia tirziu, după miezul nopții, aduse S.S.-istul vorba despre ceea ce îl interesa de fapt. Era beat cîrîță, deși lui Ortel nu i se mai întîmplase să-și piardă controlul asupra lui. Dar poate că era consecința stării de agitație pricinuite de apropiata plecare. Ochii îi luceau febril, vorbea confuz, ininteligibil. Și la un moment dat, cînd îi turnă lui Sibert încă un paharel de rom — dumnezeu știe al citelea — mina-i, întotdeauna sigură, începu să tremure. Cîteva picături din lichidul chihlimbariu căzură pe fața de masă imaculată.

— Ei, Paul, te-ai gândit bine? Aș vrea să știu ce-ai hotărît.

— Ai omis să-mi spui un singur lucru, Sturmabführere, dar e lucrul principal: ce-ar trebui să fac?

— Nimic deosebit. Ce-ai făcut de atîtea ori și pînă acum, adică să-ți riști viața. Dar nu în uniformă, ci civil. Și mai e ceva: în caz de reușită, în afară de o decorație nouă, ai să primești bani, bani adevărați, nu mărcile astea scirboase, pe care cu atîta largheță le cheltuiești în circumstățele infecte de aici.

De data asta Kuznețov fu realmente surprins. Von Ortel îl înșfacă de umăr, silindu-l aproape să rămînă țintuit de scaun, și-i șopti cu răsuflarea-i fierbinte în ureche:

— Bani adevărați, frate, mă înțelegi, bani cu care te poți descurca oriunde, chiar dacă scumpul nostru mare Reich ar plesni ca un balon de săpun. Aur, dolari, lire sterline! Oameni ca noi, Sibert, sînt buni oriunde. Bineînțeles, numai cu rușii nu-i bine să ai de-a face. Pe mine m-ar spînzura precis, iar tu te-ai alege, poate, cu vreo zece ani de deportare undeva în

Un document fotografic din timpul uneia din cele mai faimoase isprăvi a lui Skorzeny: răpirea lui Mussolini de pe muntele Gran Sasso, unde fusese internat de guvernul italian în vara anului 1943

persane nu era întîmplătoare, ea avînd o strînsă legătură cu operația în care Ortel urma să joace un rol important.

Înainte de a se despărți, Kuznețov îi mai dădu Maiei cîteva indicații.

— Încearcă să afli de la von Ortel cît mai multe amănunte cu putință. Lasă-l să creadă că nu ți-e indiferent, că plecarea lui te afectează, ba chiar te neliniștește. Și întîpîrește-ți bine în minte fiecare cuvînt al lui, oricît de lipsit de importanță ar parea la prima vedere.

Kuznețov se întîlni cu von Ortel ca de obicei în seara următoare, la cazinoul ofițerilor. Pînă să vină Sibert, von Ortel izbutise să ciștige două sute de mărci de la un locotenent-colonel de aviație și era foarte bine dispus; în plus băuse și cîteva pahărele de rom. Deși nu făcu nici o aluzie la discuția precedentă, la un moment dat, Obersturmbannführerul spuse totuși:

este un vechi prieten și colaborator de-al meu. Chiar și acum avem de rezolvat împreună niște probleme.

Firește, Kuznețov cunoștea bine acest nume odios, care de cîteva luni era mereu pomenit în paginile ziarelor și revistelor fasciste. Propaganda lui Goebbels îl înconjură pe Skorzeny cu o aură de erou legendar și-l glorifica ca pe un idol al rasei germane.

Și, în aceeași clipă, Kuznețov își aminti de o fotografie mare a lui Skorzeny, publicată la loc de frunte în primele pagini ale ziarelor și de o secvență dintr-un jurnal cinematografic în care Führerul înmîna „Crucea de cavalier” unui vlăjgan înalt de doi metri, în uniformă S.S., cu o față grosolană, brăzdată de cicatrici.

Orice recrut din Wehrmacht putea povesti pe de rost și pe nerăsuflăte, la orice oră din zi și din noapte, despre „marele

Siberia. Ceea ce, de asemenea, nu-i o perspectivă prea îmbucurătoare. Dar, slavă domnului, mai sînt pe lume locuri în care ne-am putea aranja destul de bine: America de Sud, bunăoară. Nu?! De altfel sînt convins că mai devreme ori mai tîrziu o să ajungem la o înțelegere și cu americanii sau englezii, e numai chestie de timp...

Kuznețov fu literalmente uluit de cinismul fără margini al lui von Ortel. Dar dacă era o provocare? Era totuși o posibilitate care nu stătea în picioare, dat fiind că în Germania fascistă nici chiar un provocator n-ar fi îndrăznit să facă asemenea afirmații riscante. Așa încît Kuznețov rosti încet, șovăitor, de parcă ar fi spus-o mai mult pentru el:

— Asta-i părerea dumitale, Ortel, crezi că situația e proastă?

— Da, frate, stăm prost! — replică Sturmabführerul și înjură grosolan. — Numai o minune ne mai poate salva. Și rolul de făcători de minuni mi-a fost dat mie, lui Skorzeny și... altora. Și ai putea să fii și tu printre ei, bineînțeles, dacă accepți. Așa încît, să bem pentru miracole.

Iar după ce mai dădura de dușcă un paharel, von Ortel continuă:

— Plec în Iran, frate.

Sibert se făcu sincer:

— În Iran? Credeam că specialitatea dumitale e Rusia.

— De data asta-i Iranul. La sfîrșitul lui noiembrie se adună acolo cei trei mari. Repetăm sărătura din Abruzzi! Dar de data asta o să fie o sărătura lungă. Îi lichidăm pe toți trei și schimbăm cursul războiului. Pe Roosevelt, o să încercăm să-l răpim, pentru ca Führerul să se poată înțelege mai ușor cu America.

Kuznețov simți ca un gol în inimă și trebui să facă un mare efort de voință ca să nu trimită chiar atunci, în acordurile zgomotoase ale orchestrei, în clinchelu de pahare și în glasurele răgușite ale hitleriștilor, un glonte în mîna mulțumită de sine și congestionată de atîta coniac a S.S.-istului. Dar se măgini numai să-și înțeleze pentru o clipă pumnii sub masă.

Întru acestea von Ortel continua să vorbească pătimaș:

— O să zburăm într-acolo împărțiți în cîteva grupuri. Oamenii sînt instruiți într-o școală specială din Copenhaga. Și dumneata o să trebuiască să te duci acolo pentru două săptămîni, ca să mai înveți cîte ceva.

— Bine, sînt de acord! Făcu Kuznețov. Von Ortel nu-și ascunse bucuria.

— Bravo, asta zic și eu vorbă de bărbat, Paul! Atunci conțez pe tine.

...Kuznețov veni foarte agitat în detașament. Nu mai avu răbdare să-și schimbe uniforma de hitlerist și ne raportă imediat — lui Dmitri Nikolaevici Medvedev, locțiitorului politic Serghei Trofimovici Stehov și mie — despre atentatul pus la cale împotriva conducătorilor coaliției antihitleriste.

— Trebuie să faci rost de o fotografie a lui von Ortel — i-am spus eu lui Kuznețov. — Caută să-i ciștigi încrederea pînă la capăt și să afli exact cine urmează să mai plece, în afară de el și de Skorzeny în proiectata călătorie. Semnalmentele indivizilor, adresele din Teheran și, bineînțeles, planul complotului.

După cîteva clipe de tăcere, Kuznețov dădu dezaprobator din cap.

— Mă tem că n-am să-l pot fotografia în ascuns, în așa fel ca să obțin o fotografie clară! Von Ortel e foarte prudent. Umblă totdeauna pe stradă cu chipiul îndesat pe ochi, iar în localuri se așează în locurile mai întunecoase și-și ascunde o brazul cu mina stîngă... Și apoi trimiterea fotografiei la Moscova ar cere mult timp, iar zilele sînt numărate.

Și eu știam că aveam prea puțin timp la dispoziție. Nu ne rămînea, deci, decît o singură soluție. I-am dat lui Nikolai Ivanovici o filă de hirtie bună și i-am cerut să schițeze ceea ce în criminalistică se numește un portret oral, iar în limbaj obișnuit descrierea extrem de precisă și amănunțită, după un anumit sistem, a înfățișării unei persoane.

Alexandr Lukin

(Va urma)

CINEMA

Janna Bolotova

Într-un rol de americană

„Casa în care locuiesc“ a fost un film al surprizelor și al debuturilor. Prima surpriză a furnizat-o cuplul regizoral debutant ai cărui componenți Lev Kulidjanov și Iakov Seghel, ocupă astăzi locuri de frunte în cinematografia sovietică. A doua surpriză, scenaristul debutant Iosif Olșanski, al cărui scenariu, premiat la un concurs, a constituit o solidă bază pentru film. În sfârșit, a treia surpriză a fost actrița debutantă Janna Bolotova, interpretă plină de sensibilitate și poezie a adolescenței care sub o aparență delicată și firavă ascundea o voință fermă și o inimă vitează.

Janna Bolotova a venit în cinematografia neprofesionistă. Regizorii o descoperiseră la o școală din Moscova, unde era

Scenă din film

elevă în ultimele clase. Probele au relevat o expresivitate și o capacitate de trăire artistică remarcabile.

Rezultatele filmului au confirmat nu numai buna alegere făcută de regizori, ci au hotărât și destinul Jannei. După absolvirea școlii, ea s-a înscris la Institutul unional de cinematografie, unde a fost o foarte merituoasă studentă a profesorilor Serghei Gherasimov și Tamara Makarova. Sub îndrumarea lor și alături de ei tinăra actriță a creat următorii-i rol de proporții: Tania din filmul în două serii al lui Gherasimov „Oameni și fiare“.

Tania avea multe afinități cu primul personaj al Jannei. Dar ea își revela calitățile sufletești mai zgîrcit și mai indirect, evoluind pe linia sinuoasă a unei adolescențe capricioase, înflorite departe — în timp — de marile griji și dureri ale războiului.

Al treilea personaj al actriței se deosebește în schimb radical de predecesoarele lui. El are un nume străin, o naționalitate străină: este americana Imogen Kerl, eroina născută de Theodore Dreiser, pe care o ecranizează la „Mosfilm“ regizorul Viktor Jilin.

Imogen este o fată frumoasă de 20 de ani, care trebuie să-l convingă cu orice preț pe ziaristul Gregory să renunțe de a aduna înainte de algeri documente compromițătoare pentru primar. Gregory cade ușor în cursa fetei, care îi pare naivă, pură, sinceră. Comportarea lui Imogen ridică multe întrebări: este numai o aventurieră care joacă bine rolul unei fete sincer îndrăgostite? Sau o victimă exploatarea de primar și banda lui pentru a-și atinge scopul?

Janna Bolotova a găsit un răspuns propriu la aceste întrebări. Ea exclude ideea că Imogen nu și-a dat seama ce rol i se rezervase, ca și ipoteza că niște oameni de afaceri versați s-ar fi folosit de o per-

soană în care să nu aibă totală încredere.

Actrița își tratează personajul cu violentă antipatie, și însuși această atitudine este o garanție de succes.

I. S.

● Volumul recent apărut „Filme și ani“ de S. Freilih urmărește principalele etape de dezvoltare a artei cinematografice sovietice și analizează particularitățile de creație ale unor maeștri din generații diferite, de la S. Eisenstein, V. Pudovkin, A. Dovjenco, la G. Ciuhrai, A. Tarkovski, M. Șveitș și alții. În același timp volumul fundamentează teoretic realizările cinematografului sovietic și dezbate problemele cardinale ale celei mai tinere arte.

● Revista „Sovetski Ekran“ ne informează că celebra actriță și cântăreață germană Marlene Dietrich a fost invitată să țină la Sorbona o serie de prelegeri despre arta filmului.

● Un interesant documentar cu titlul „Balada Palehului“, realizat la „Lenfilm“ de regizoarea E. Lukina și operatorul A. Ivanov, este consacrat admirabilei și străvechii arte a picturii pe lemn lăcuit pe care o practică meșterii din orașul Paleh.

Cariera lui Raj Kapoor

Raj Kapoor este foarte simpatizat în Uniunea Sovietică. Anul trecut, în timpul celui de al IV-lea Festival internațional de la Moscova, când a făcut parte din juriul concursului de filme artistice, a fost una dintre cele mai asaltate vedete. Și a mărturisit atunci că era profund emoționat de apelativul „Tovarășe vagabond“ cu care i se adresau uneori oamenii pe stradă.

Intr-adevăr, „Vagabondul“ a marcat începutul popularității internaționale a lui Raj Kapoor. Filmul, simplu prin ideea lui, cu un puternic specific național, plin de vervă și temperament, a avut un mare succes de public. Cîntecele ștrengăresc și trist al vagabondului: „Avara mu“, a fost cântat mult și se mai cântă încă și acum, după zece ani.

S-a spus că Raj Kapoor este un Chaplin al Indiei. Comparația a fost făcută nu numai pentru că amîndoi sînt producători, regizori și interpreți ai filmelor lor, ci a fost sugerată în primul rînd de tipul de eroi pe care l-au creat, oameni „mărunți“, dar plini de bărbăție și înțelepciune populară, mai bogată sufletește decît asupritorii lor, pe care îi înfruntă curajos. Regizorul Mihail Romm l-a caracterizat pe Kapoor-actorul ca avînd „foarte mult farmec, un umor subțire, o mimică expresivă și precisă, o minunăție plastică a mișcărilor. Raj Kapoor interpretează cu egală măiestrie scenele dramatice și lirice, scenele de dragoste sau episoadele comice. El cîștigă imediat simpatia spectatorilor. îi face aliații lui, îi obligă să urmărească încordat și să participe sufletește la aventurile lui“.

Drumul în artă al lui Raj Kapoor a început foarte devreme. Fiu al lui Prithviraj, un veteran al cinematografului indiene și pionier al teatrului indian, care a jucat în „Vagabondul“ rolul judecătorului, a intrat la 14 ani într-un studiu ca băiat la toate. Apoi, după trei ani, a fost angajat la alt studiu unde a primit în sfîrșit salariu. În 1944 i s-a incredințat primul rol. Avea atunci 19 ani și capul plin de idei și principii pe care vroia să le transpună în practică. Visa să devină regizor ca să poată ogîndi pe ecran spiritul poporului, viața lui. Văzînd în cinematograful un mijloc de progres, Kapoor considera că misiunea lui ca cineast consta în biciuirea vicilor și cîntarea sentimentelor nobile, în condamnarea prejudecăților și impunerea adevărului. În 1946 a realizat primul lui film, „Focul“, care zugrăvea destinul artistului în societatea capitalistă. A urmat „Ploaia“, închinat locuitorilor de la munte, oameni săraci dar cu înalte principii morale, opuse în film moralei subrede a exploataților.

„Vagabondul“ a fost al treilea film al lui Kapoor, realizat în condiții foarte grele. Filmul cerea sume uriașe, pe care artistul nu le avea. Ca să le procure, Raj Kapoor și Nargis, interpreta Ritei, au turnat paralel și în alte filme și cu banii cîștigați au dus la capăt „Vagabondul“, după trei ani de muncă și de privațiuni. Dar atunci pelicula a apărut pe ecrane ca o producție a studioului „Raj Kapoor Film“, înființat între timp, cu puțin înainte ca India să-și dobîndească independența.

În filmele următoare Raj Kapoor a mers pe aceeași linie. E vorba de „Suspînul“, „Lustragiul“ (despre copiii crescuți în cocioabele din marile orașe), „Articolul 420“, „Unde curge Gangele“, „Sub acoperișul nopții“, „Fiți vigilenți“ (acestea două au fost distinse cu premiul cel mare la Festivalul internațional de la Karlovy Vary).

Ultimul film al lui Raj Kapoor, „Sangam“, prezentat anul trecut la Festivalul de la Moscova, se deosebește radical de reali-

zările de pînă acum ale artistului, atît prin formă și stil, cît și prin subiect. Sangam este punctul unde se varsă trei riuri. În film cele trei riuri sînt trei vieți. Eroii sînt trei prieteni din copilărie: orfanul Sundar, (Raj Kapoor) provenit dintr-o familie săracă, Gopal, fiul unui jurist celebru și Ratha, unica fiică a unui ofițer în rezervă. Filmul afirmă ideea că prietenia joacă un rol esențial în viața oamenilor.

În momentul de față Raj Kapoor lucrează la un film autobiografic, care se va numi „Viața și dragostea unui clown“. Cînd existența artistului e foarte bogată în evenimente, pelicula va avea patru serii. Alături de erou vor evolua patru personaje feminine. Una din interprete va fi probabil vechea și fidelă parteneră a lui Raj Kapoor, Nargis. Celelalte trei roluri încă n-au fost distribuite. În orice caz, artistul indian intenționează să invite o interpretă sovietică.

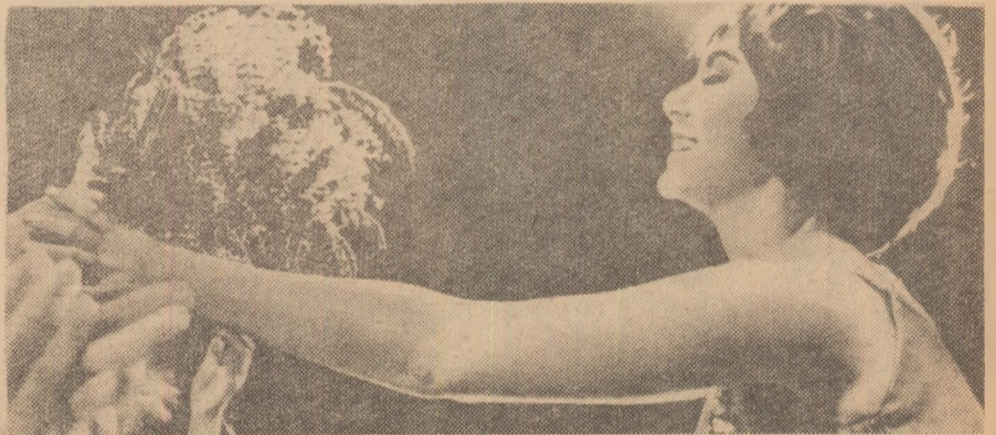
M. Senin

ESTRADĂ

9. 9. 9.

Aceste trei cifre, care trebuie citite matematic, caracterizează viața cunoscutei cântărețe sovietice de muzică ușoară Edith Pieha. Fiecare 9 are alt sens și altă semnificație.

Primul 9 ne spune că Edith Pieha s-a născut în Franța și a trăit acolo pînă la 9 ani. Atunci, o catastrofă minieră i-a ucis

Flori pentru Edith Pieha

tatăl și fratele. Mama, de origine poloneză, s-a întors cu fiica în Polonia unde s-au stabilit definitiv.

Al doilea 9 privește, deci, viața ei în Polonia. Fetița s-a acomodat repede cu noua ei patrie. Pasionată de carte, a fost tot timpul o elevă fruntașă, în care profesorii — și ea însăși — își puneau mari nădejdi. La 18 ani, cînd a absolvit liceul, a fost trimisă la studii în Uniunea Sovietică.

Acolo a început cel de-al treilea 9. Edith s-a înscris la facultatea de filozofie a Universității din Leningrad, alegîndu-și ca specialitate psihologia. Fosta elevă fruntașă nu s-a dezmințit nici de data aceasta, dar paralel cu studiile, Edith Pieha și-a descoperit o nouă pasiune: cîntecul. După chinuitoare procese de conștiință a ajuns la concluzia că un filozof poate foarte bine cînta. Ba chiar — raționa viitoare psihologă — cîntecul ajută la cunoașterea și explicarea oamenilor.

Hotărîrea o dată luată, Edith a debutat în ansamblul „Drujba“ cu cîntecul polonez „Autobuzul roșu“. Pe parcurs autobuzul a adunat mulți „pasageri“ — cîntec noi, care au adus o rapidă popularitate interpretei lor.

După terminarea studiilor filozofice, Edith Pieha s-a consacrat muzicii ușoare, pe care o slujește cu o artă unanim apre-

ciată, o artă plină de farmec și de gust sever.

Cîntăreața a împlinit 27 de ani. Al treilea 9, are, deci, o semnificație muzicală. Nu ne îndoim că la fel vor fi și al patrulea, și al cincilea 9. Dar, ne asigurăm cîntăreața, va veni o dată și un 9 filozofic: cînd se va retrage de pe estradă.

TEATRU — MUZICĂ

Noul Othello

Artistul poporului Nikolai Mordvinov a apărut pe scena Teatrului Mossoviet cu chipul și hainele Maurului din Veneția de mai bine de 500 de ori. O a doua naștere a personajului shakespearean a avut loc recent, în Sala mare a Conservatorului din Moscova, cu prilejul interpretării poemului tragic „Othello“ pentru recitator, cor și orchestră, de compozitorul V. Iurovski.

Lipsit de obișnuitele componente ale unui spectacol de teatru, artistul și-a luat ca aliat muzica. Și, cu ajutorul ei, el a depănat într-o nouă manieră nemuritoarea poveste despre dragoste și ură, despre cinste și trădare.

„Ultimele acorduri ale luminosului motiv de dragoste s-au stins, Othello se adresează senatului cu simplitate și demnităte. Nu se justifică. El crede acum numai în bunătate și de aceea așteaptă ca senatorii să fie drepti.“

Cînd își termină explicația, actorul dă

cuvîntul muzicii și se retrage, iar orchestra atacă tema lui Iago — tema urii.

Mordvinov ascultă încordat, apoi face un pas înainte cu fața schimonosită, cu ochii încărcăți de răutate: „Îl urăsc pe maur!“ Forța surprinzătoare a intonației infioară publicul. Ura acestui Iago e mortală.

Dar cu cită artă știe Iago-Mordvinov să-și controleze sentimentele! Ce cald sună cuvintele lui: „O, dragul meu Othello, ferește-te de gelozie!“

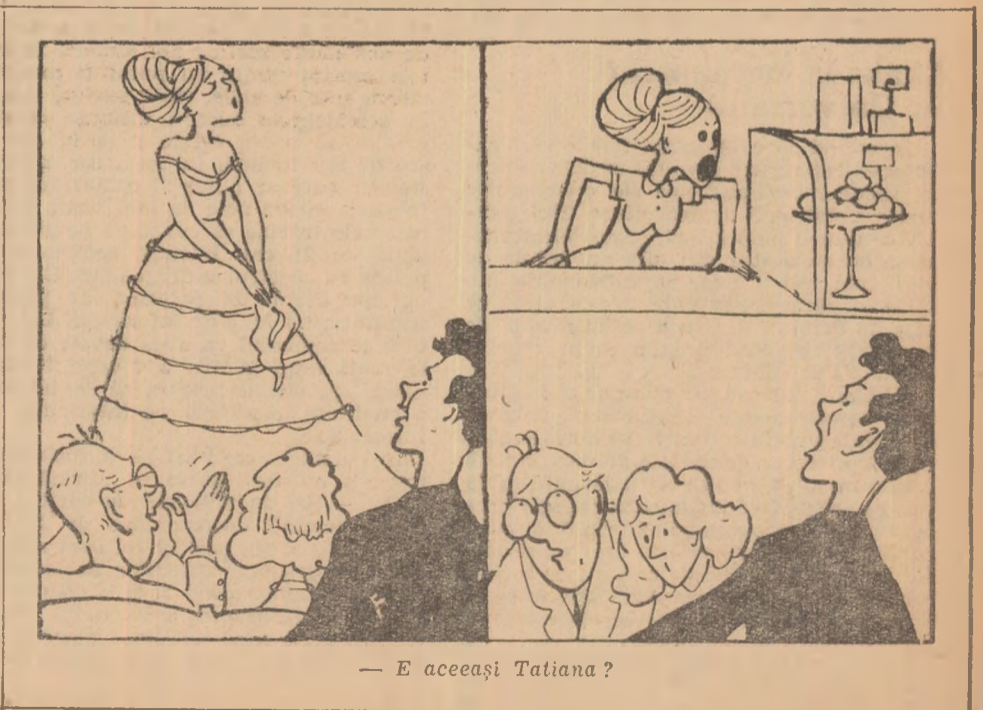
„Du-te, Iago, pleacă, m-ai dat pradă chinurilor“. O singură frază, rostită surd, ca un geamăt, și în fața publicului se află iar Othello, cu sufletul rînit de moarte.

Mordvinov interpretează cele două roluri — Othello și Iago — cu artă pe care i-o cunoaștem, cu temperament, cu profunzime. El are la dispoziție un text relativ redus, dar îl saturează într-atît cu jocul lui încît furtuna de sentimente a celor două personaje este dezbăluită în întregime. Othello-Mordvinov moare simplu, discret, cu chipul luminat, recăpătîndu-și parcă din nou liniștea pierdută.

Dar Iago? După spectacolul din Sala mare a Conservatorului nu putem decît regreta că artistul n-a interpretat și acest rol pe scena teatrului, unde a triumfat în Othello.

I. Kriakova

arta

— E aceeași Tatiana?

RADIOASTRONOMIE

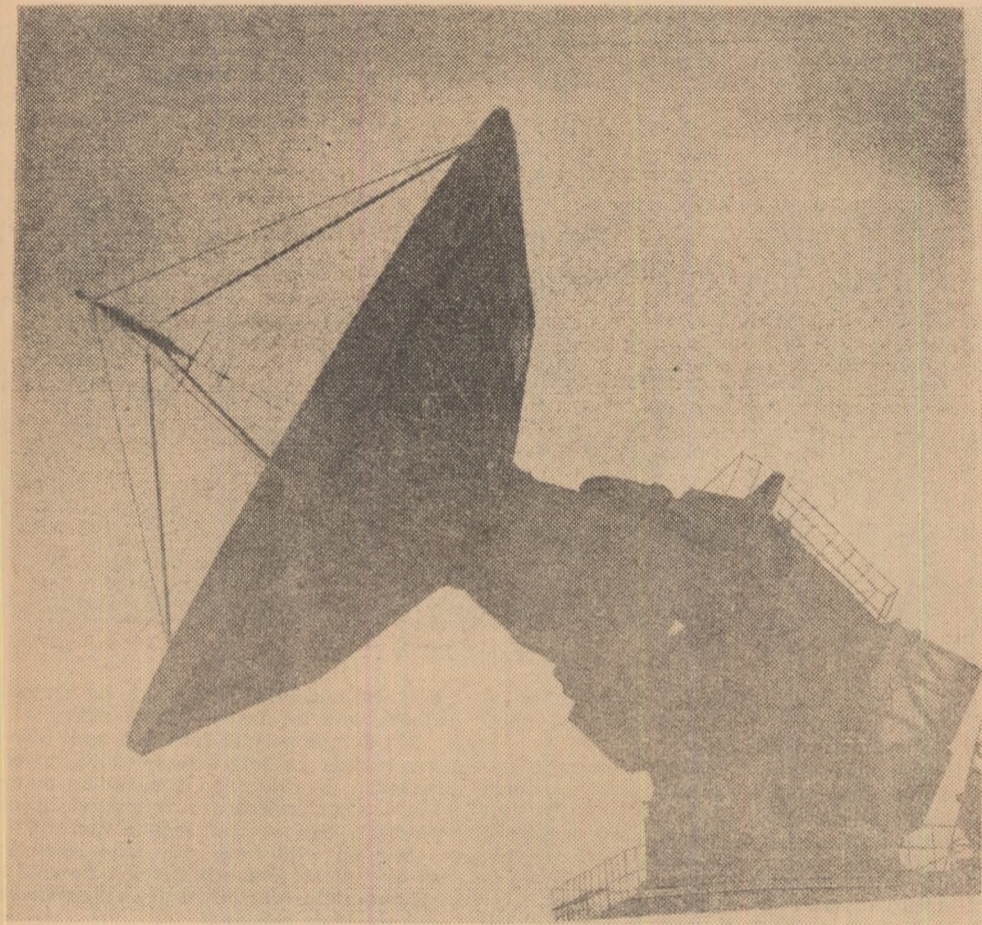
Toate cunoștințele omenirii transmise într-o zi?

Se discută din ce în ce mai mult despre existența sau absența vieții, oricare i-ar fi forma, pe alte planete și în general în Univers. Asistăm la nașterea unei noi științe care, fără să fi căpătat încă un nume, preocupă în primul rând cercurile de specialiști și în marele public. În ce privește planetele mai apropiate, Marte și Venus, se pare că problema va putea fi elucidată într-un termen scurt. Iar dacă se va constata că pe aceste planete există viață, studierea formelor sub care ea se manifestă va permite extinderea noțiunilor noastre

III ar trebui să se afle în posesia energiei la scara Galaxiei sale, consumul citrindu-se la 4 înmulțit cu 10 ridicat la puterea 44 ergi pe secundă. Dispunind de imense resurse de energie, asemenea civilizații ar putea conversa cu ușurință între ele.

O limbă pentru Galaxie

Sursele artificiale de radiație cosmică sînt considerate ca avînd dimensiuni unghiulare nu prea mari, ca variînd cu

Radiotelescoapele scrutează Universul...

despre viață în general, despre legile evoluției ei și ale apariției ființelor raționale. Incontestabil, toate acestea vor contribui în mare măsură la căutarea civilizațiilor extraterestre.

Care sînt, însă, mijloacele care ar putea permite omului să intre în contact cu ființe raționale din Univers? În primul rînd zborurile interplanetare și, îndeosebi, trimiteră de sonde cibernetice automate. În al doilea rînd, comunicațiile radio. Folosirea în aceste scopuri a rachetelor este o problemă de viitor. Dar stabilirea de contacte prin mijlocirea undelor electromagnetice este realizabilă de pe acum. Căci oamenii de știință sînt în măsură nu numai să capteze semnalele emise de ființele raționale care ar popula Galaxia noastră, ci să le și transmită propriile lor indicative!

Limbajul necunoscut al Universului

Încercînd să capteze semnalele civilizațiilor extraterestre, savanții ar putea descoperi acum numai pe acelea ale civilizațiilor cu nivel mai înalt de dezvoltare. Căci, pentru a ajunge pînă la noi, semnalele transmise de pe o stea sau alta au nevoie de zeci, sute, mii și chiar de milioane de ani, după depărtarea la care aceste stele se află de Pămînt. Pentru a defini nivelul de civilizație, savanții propun drept criteriu producția de energie.

Nikolai Kardașev, colaborator al Institutului de astronomie „Sternberg”, împarte eventualele civilizații în trei tipuri. Pentru tipul I, producția de energie ar fi exprimată prin 4 înmulțit cu 10 ridicat la puterea 19 ergi pe secundă. Actualmente, energia produsă pe Pămînt se exprimă prin 3 înmulțit cu 10 ridicat la puterea 19 ergi pe secundă. Producția de energie crește însă la fiecare 20 de ani, așa încît civilizația toarestră ar putea fi clasată ca aparținînd de primul tip. Civilizația de tipul II ar trebui să fie stăpîna energiei emise de propria stea, consumul de energie fiind de aproximativ 4 înmulțit cu 10 ridicat la puterea 33 ergi pe secundă, iar civilizația de tipul

III ar trebui să se afle în posesia energiei la scara Galaxiei sale, consumul citrindu-se la 4 înmulțit cu 10 ridicat la puterea 44 ergi pe secundă. Dispunind de imense resurse de energie, asemenea civilizații ar putea conversa cu ușurință între ele.

Progresele realizate de radiofizică și radioastronomie permit de pe acum stabilirea de comunicații radio la o distanță de mai multe zeci de ani lumină. În limitele acestui spațiu au putut fi numărate cîteva sute de stele. Nu e exclus, însă, ca în următoarele decenii distanța comunicațiilor să poată crește pînă la 300 sau 400 de ani lumină. În acest caz, numărul stelelor care ar putea fi contactate ar ajunge la cîteva sute de mii. Toate ființele raționale trebuie să cunoască lungimea de undă de 21 cm, întrucît aceasta corespunde cu spectrul hidrogenului. Cu un emițător destul de puternic, ar putea fi transmise tot felul de informații. Dat fiind însă că semnalul va avea nevoie de foarte mult timp pentru a ajunge la destinație, specialiștii propun să se transmită o cantitate maximală de informații, fără întrerupere.

În cursul întregii istorii a societății omenestii au fost scrise — afirmă statisticele — 100 de milioane de cărți. Dacă toată această documentare ar fi transcrisă în cod (în același fel cum sînt stabilite programele mașinilor de calcul) ar fi nevoie numai de o zi și o noapte pentru a o transmite prin radio. Pentru transmiterea cunoștințelor generale, pe care le posedă astăzi omul, ar fi nevoie numai de 100 de secunde.

O altă problemă este limba. Se poate presupune că dacă civilizația care cap-

tează semnalele terestre nu este tehnic superioară, ea ar putea să descifreze semnalele noastre (care ar fi bazate pe legile naturii sau ale structurii materiei) și chiar înțelege limba noastră. De altfel, în momentul de față, savanții sînt preocupați de punerea la punct a unui sistem special de „limbaj cosmic”.

În perspectiva unei întâlniri cu alte lumi

Vara trecută, la Observatorul astronomic din Biurakan (Armenia) a avut loc o primă consfățuire a savanților sovietici asupra problemei civilizațiilor extraterestre și a mijloacelor de stabilire a contactelor cu ele. Stabilirea de contacte cu civilizațiile extraterestre ar avea o importanță de prim ordin pentru științele naturii, filozofie și practica socială a omenirii. Pînă nu de mult, o asemenea sarcină era sub posibilitățile tehnice existente. Astăzi, însă, există condiții reale care ar permite realizarea de cercetări și experiențe în scopul de a intra în contact, prin intermediul undelor electromagnetice, cu civilizații extraterestre evoluat din punct de vedere tehnic.

În vederea experiențelor, consfătuirea a elaborat două direcții principale: 1) cercetări planificate și organizate ale semnalelor artificiale emise de obiective aflate la circa 1 000 ani lumină și emiterea de semnale către eventuali corespondenți; 2) încercarea de a capta semnale provenind de la civilizații mult mai evoluat, prin studierea amănunțită a surselor cosmice de radioemisie considerate ca avînd origine artificială. În vederea coordonării acestor cercetări, a fost creat un centru științific special.

Mihail Kliakotko
Institutul de astronomie
„Sternberg”

GEOLOGIE

Prognoza cutremurelor

Neînsetata frămîntare a planetei noastre, cutremurele de pămînt, tulbură din fîcîiere destul de rar viața de fiecare zi a omului. În marea lor majoritate, cutremurele sînt semnalate numai de aparatura foarte sensibilă instalată în observatoare. Este vorba evident de așa numitele microseisme. Din păcate, însă, în anumite regiuni ale globului se mai produc și macroseisme, adică cutremure simțite de om în mod direct și a căror violență poate duce la distrugerii catastrofale. Seismologii nu și-au preocupat eforturile, urmărind să găsească legile de producere a cutremurelor și modul cum ar putea fi ele prevăzute.

Pînă acum ei au trebuit să se mulțumească însă mai mult cu o muncă de arhivar, acumulînd un număr uriaș de date, înregistrate de o rețea internațională de observatoare. Aceste date sînt analizate în centre de calcul, sînt confruntate cu rezultatele studiilor teoretice și sistematizate într-un impresionant „fișier” al scoarței pămîntestii. În felul acesta au fost delimitate zonele seismice de pe glob, adică zonele în care se află focarele cutremurelor. S-a constatat astfel că cea mai importantă zonă seismică a pămîntului coincide cu „cercul de foc” al Oceanului Pacific, adică cu regiunile vulcanice care îl înconjoară.

Recent, savanții sovietici angajați în lucrările Anului Geofizic Internațional au început să completeze studiul regiunilor seismice cu date privind regiuni străbătute numai de exploratori: Arctica și Antarctica. Astfel s-a putut stabili „disimetria” globului terestru, adică faptul că la Polul Sud un continent străpunge cu munți de mii de metri calota de gheață, în timp ce la Polul Nord, fundul Oceanului arctic coboară la mii de metri sub calota de gheață. Deosebirea se reflectă și în caracterul seismic al celor două „capete” ale lumii.

Continutul antarctic este înconjurat de un brîu de focare seismice, grupate mai ales în sudul coastei chilene, în Marea Scoției și la sud de Noua Zeelandă. În schimb, teritoriul continentului în sine este, după cum rezultă din observațiile efectuate pînă acum, cu desăvîrșire lipsit de activitate seismică.

Cu totul altfel se prezintă seismicitatea regiunilor arctice. Focarele de cutremure din această parte a globului sînt dispuse aproape de-a lungul unui cerc meridian, traversînd marea adîncitură a scoarței terestre din vecinătatea Polului Nord numită „Bazinul polar central”. Mai precis, zona seismică arctică se întinde din largul coastei de est a Groenlandei, prin nordul insulelor Spitzbergen, Marea Laptev, pînă la gura fluviului Lena.

Atît brîul seismic al Antarcticii, cît și zona arctică produc cutremure destul de intense. În ambele regiuni au fost observate cutremure cu magnitudinea 7-8. (Magnitudinea este definită ca o sumă dintre logaritmul zecimal al amplitudinii cu care se mișcă solul sub impulsul undei seismice și un factor

știința

care ține seama de depărtarea stației seismice de focarul cutremurului). Cum cea mai mare magnitudine observată a fost de 8,6, putem spune că focarele din regiunile polare nu se „menajează”.

Anul trecut, cercetătoarele sovietice A. P. Lazareva și L. A. Mișarina au făcut cunoscute rezultatele unui interesant studiu asupra cutremurelor din Arctica. Analizînd observațiile obținute de pe urma a 15 cutremure, Lazareva și Mișarina au stabilit cauzele și mecanismul lor de producere. Astfel, ele au arătat că în focarele cutremurelor studiate scoarța pămîntului a fost supusă fie unor forțe de compresie, fie unor forțe de întindere. În plus, s-a putut stabili că forțele au fost orientate aproape orizontal și că direcția lor față de aliniamentul epicentrelor (corespondentele de la suprafața ale focarelor) nu este aceeași în cele două extremități ale zonei seismice. Aceste date au o deosebită importanță pentru geologii care studiază fenomenele din zonele adînci ale pămîntului.

Pînă nu de mult pe albe în atlasele geografice, zonele polare încep să-și dezvăluie deci și secretele adîncurilor lor. Datele seismice culese în aceste regiuni întregesc imaginea seismicității întregului glob și apropie ziua cînd cutremurele catastrofale vor putea fi prevăzute. Posturile de radio vor difuza atunci în regiunile amenințate, după baletul meteorologie, baletul cutremurelor și geofizicienii speră că-i vor întrece pe colegii lor meteorologi în siguranța pronosticurilor.

Ing. Vlad Roșca

În deșertul Karakum, cercetători ai Institutului kievlean „Ghiprogez” marchează traseul conductei de gaze care va lega centrul R.S.F.S.R. de republicile Asiei Centrale

Ultimul cuvânt..

pentru moment

Expoziția internațională de la Moscova „Chimia în industrie, construcții și agricultură” a surprins prin amploarea sarcinilor puse acestei ramuri a științei și rezolvate de ea cu succes, deși recent încă păreau insolubile. Într-adevăr chimia, care s-a dovedit a fi o construcție remarcabilă și o gospodină îndemnată, a ajuns omniprezentă: ea domnește deopotrivă în plasmatronul unde se naște a patra stare a materiei, în complexe tehnologice și echipamentul cosmic, ca și la finisajul construcțiilor sau la fabricarea celor mai obișnuite obiecte de uz casnic.

În pavilionul sovietic menit să illustreze „Chimia în slujba păcii” au fost expuse o serie de instalații și materiale reprezentând ultimul cuvânt în acest domeniu.

„Supraveghetorul” proceselor tehnologice din industria chimică se numește „Pusk” (în traducere exactă „declanșare”) și este o combinație de aparat electronic și pneumatic. El controlează toți parametrii procesului de producție în 120 de puncte diferite și apoi compară datele obținute cu cele indicate de program. În clipa cînd apare o neconcordanță între situația reală și indicațiile programului, dispozitivul central de comandă este alertat de un semnal. După evaluarea defecțiunii și găsirea soluției, se declanșează, tot automat, mecanismele care restabilesc cursul normal al reacției respective. Dar mai cu seamă „Pusk” se caracterizează prin absența panourilor de control complicate care cer prezența unui operator; el posedă un singur pupitru de dimensiuni relativ mici, care cuprinde „mnemoschema” întregului proces tehnologic; securile de pe această schemă permit să se urmărească desfășurarea reacțiilor, iar stabilirea anumitor contacte electrice duce la modificarea condițiilor de funcționare defecțuoase. Rezultă deci că toate operațiile de control și dirijare a procesului tehnologic sînt îndeplinite fără intervenția operatorului,

obiectivul unui periscop din fibre de sticlă.

Cauciucul care nu se teme de ger și căldură. În ciuda proprietăților lor valoroase, atât cauciucul natural cît și cel sintetic „refuză” să satisfacă toate cerințele tehnicii. La temperaturi coborîte devin casante, iar la temperaturi ridicate sfîrșesc prin a se topi. Încercînd să înlăture aceste neajunsuri, specialiștii sovietici au reușit să sintetizeze un cauciuc special din siliciu organic. Lanțurile lui de polimeri nu se mai compun din atomi de carbon, ci din atomi de siliciu legați între ei prin atomi de oxigen. Acest cauciuc este astăzi practic singurul polimer care-și păstrează elasticitatea și rezistența la temperaturi variînd între -60 și +300 de grade. Totodată el este și hidrofob, respingînd apa și împiedicînd astfel formarea gheții în jurul lui. Aplicațiile acestui produs unic sînt extrem de variate: în aviație servește la etanșarea ferestrelor și rezervoarelor de combustibil, în construcții la îmbinarea panourilor prefabricate, în medicină la confecționarea protezelor de organe interne.

„Exponat dublu”, elicopterul universal KA-26, creat de un colectiv condus de N. Kamov, a demonstrat pe de o parte aplicarea maselor plastice în acrotehnică și pe de altă instalațiile de împrăștiere a îngrășămintelor și de prelucrare chimică a ogoarelor cu mijloace inofensive pentru plantele cultivate și aerul atmosferic. Grație dimensiunilor, manevrabilității și tehnicității sale, acest aparat este adecvat pentru agricultură, în cercetările topografice și expedițiile geologice, pentru detectarea bancurilor de pești și celulelor de balene, pentru operații de salvare etc.

Flota de masă plastică a constă din tot felul de ambarcațiuni: bărci, iahturi, vase de pescari și cutere. Corpurile navelor fabricate din sticlă și materiale plastice au avantaje incontestabile: sînt mult mai ușoare decît cele din metal și lemn, nu se „tem” de apă, nu ruginesc, nu putrezesc și nu constituie un mediu propice pentru fixarea scoicilor.

CIBERNETICĂ

Robotul s-a gîndit

și a spus: A!

Vorbînd despre mașinile electronice de calcul de obicei admirăm, în primul rînd, viteza lor de funcționare. Într-adevăr, capacitatea de a aduna și înmulți zeci de mii de numere compuse din mai multe cifre este o însușire importantă a mașinilor electronice. Dar, în afara aptitudinilor aritmetice, ele pot să efectueze operații logice complexe, cu alte cuvinte să opereze nu numai cu cifre, ci cu afirmații, reguli etc. În amîndouă cazurile, însă, mașina funcționează în limitele unui program alcătuit de om. Ca și cînd omul, în postura de învățător, și-ar transmite cunoștințele, experiența, unui elev (în cazul nostru, mașinii).

Un învățător își poate iniția, însă, elevii chiar și fără să explice, mulțumindu-se să arate ceea ce ei trebuie să învețe. Să caligrafieze, de exemplu, diferite litere și să spună: „Asta e litera A, asta e O” ș.a.m.d. Așa cum și un maestru poate să spună ucenicului: „Privește cum lucrez și învață”.

O mașină ar putea, însă, fi instruită prin această metodă? Ar putea ea să se substituie activității intelectuale a omului dacă acesta n-ar ști nici el cum trebuie să decurgă această activitate, n-ar ști să întocmească programul mașinii? În ultimii ani, mulți savanți au încercat să răspundă la această întrebare studiînd, ca exemplu tipic, instruirea mașinii pentru recunoașterea imaginilor vizuale numai prin metoda arătării imaginilor.

Cîteva lămuriri în această privință: învățătorul distinge literele dar nu știe cum se desfășoară procesul recunoașterii lor. El poate, însă, să arate mașinii, întocmai ca elevilor, imaginea literelor și, prin intermediul unui cod, să-i comunice ce literă i-a arătat. După cîteva experiențe mașina ajunge să distingă singură literele. Această

capacitate a mașinii electronice de a prelua cunoștințele omului chiar dacă acesta nu e în stare să pătrundă în intimitățile procesului de instrucție a fost demonstrată atât de colectivul Institutului de automatizare și telemecanică din U.R.S.S. cît și de oameni de știință din alte țări.

Savanții nu s-au declarat, însă, mulțumiți cu această realizare. Căci dacă nimeni n-ar arăta unui copil, de exemplu, cum să distingă literele, el ar remarca și singur că sînt diferite și ar putea să le clasifice chiar fără să știe să le pronunțe. Plecînd de la această constatare, experimentatorii și-au pus încă o întrebare: mașinile ar putea să învețe fără profesor? Să presupunem că unei mașini electronice i s-ar arăta mai multe litere A și O, scrise cu caractere diferite, și nu i s-ar indica nici semnificația lor și nici măcar că ar fi litere deosebite între ele. Mașina ar trebui să răspundă, să zicem, prin simbolurile 1 și 2. Primele răspunsuri ar fi anapoda. Treptat, însă, mașina și le-ar siste-

Din cînd în cînd, specialiștii controlează „memoria” mașinii electronice de calcul

matiza și oridecitori ar „vedea” litera A, de exemplu, ar răspunde prin 1, iar la O ar reacționa prin 2. Aceasta în pofida caracterelor diferite ale literelor!

Exemplul nu e de domeniul fanteziei. La Institutul de automatizare și telemecanică din U.R.S.S. au fost făcute într-adevăr o sumă de experiențe în acest sens. Unei mașini electronice i s-au arătat mai multe cifre cu caractere variate și ea a reușit să „observe” că aceste imagini pot fi clasificate pe categorii. Într-un mod identic s-a comportat mașina și în fața unor simboluri cartografice înfățișînd așezări umane, păduri etc.

Dar cercetătorii au mers și mai departe. Să presupunem că de data asta învățătorul din exemplul nostru nu s-ar mulțumi să arate literele elevului, ci ar dori să-i și explice cum trebuie să le distingă. „Litera a, ar spune el, este reprezentată întotdeauna printr-un cerc cu un bețisor încovoiat în dreapta lui”. El împede că explicația poate fi înțeleasă numai dacă elevul cunoaște înțelesul noțiunilor din care e formată propoziția: cerc, bețisor, dreapta etc. Transferînd exemplul asupra mașinii electronice, înțelegem că-i putem comunica această instrucție numai dacă nici ei nu-i sînt străine aceste noțiuni. Dar n-ar putea, oare, mașina să le elaboreze și singură? Să găsească adică limbajul cu ajutorul căruia și poată formula caracteristicile imaginii? Ba da, ar putea! La Institutul sovietic amintit mai sus au fost întreprinse, sub îndrumarea profesorului M. Aizerman, laureat al Premiului Lenin, primele experiențe de acest fel din lume, în cursul cărora o mașină electronică a elaborat noțiuni elementare. Arătîndu-i-se felurite imagini de litere manuscrise, mașina își regla automat celula fotoelectrică, „ochiul”, asupra anumitor fragmente ale literelor, clasificîndu-le apoi, fără nici un ajutor din afară, pe clase: unghiuri, linii verticale, linii încrucișate etc. Rezultate similare au fost obținute și cînd literele au fost înlocuite prin cifre, simboluri topografice sau unele cuvinte (au fost folosite, de exemplu, cuvintele „Rama” și „Sașa”). De fiecare dată mașina le recunoștea și reacționa printr-un cod special.

Decamdată e greu încă să prevedem toată importanța acestei reușite. Dar este cert că ea ne arată ce posibilități încă necunoscute au mașinile electronice și ne îngăduie să întrezărim un crîmpei din viitorul tehnicii, cînd mașinile vor fi fără doar și poate mina dreaptă a omului, preluîndu-i o bună parte din activitățile intelectuale obositoare.

FIZICA

Laboratorul de „aștri”

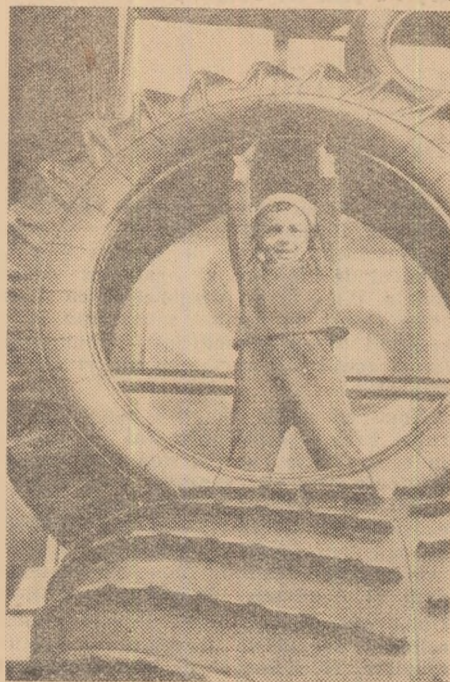
Așa cum s-a anunțat recent, la Institutul de cercetări în domeniul schimbului de căldură al Academiei de Științe din R.S.S. Bielorusă funcționează un plasmatron experimental în care se obțin jeturi de plasmă cu temperaturi ce pot merge pînă la 18.000 de grade.

Înainte de a vedea ce utilizări își va afla plasma obținută de cercetătorii bieloruși, să ne oprim, însă, pe scurt asupra principiului de funcționare a plasmatronului. Atît construcția cît și principiul de funcționare ale generatorului de plasmă sînt destul de simple. Plasmatronul se compune din doi electrozi de cupru. Unul, în formă de bară, este introdus în cel de-al doilea, de formă cilindrică. În momentul cînd prin cei doi electrozi trece un curent continuu se produce o descărcare electrică foarte puternică. Tot atunci, se introduce în camera de ionizare aer sau gaz inert care se încălzește, se ionizează și „evadează” din ajuto-
taj.

Așa se obține plasma care este, după cum se știe, un gaz ionizat. Desigur nu este plasma cu temperaturi de cîteva milioane de grade, mult rivnită de fizicieni, ci una mai „modestă”, cu temperaturi ce pot merge, cum arătam mai sus, numai pînă la 18.000 de grade. În legătură cu aceasta s-ar putea naște întrebarea: cum de nu se topesc electrozii, cînd se știe că cuprul nu rezistă la o temperatură atît de mare? Răspunsul nu e greu de dat. Nu se topesc pentru că sînt răciți cu apă și pentru că pe suprafața electrozilor „aleargă” un arc electric.

În sfîrșit, să vorbim despre utilizările plasmatronului. Se știe că acum cîteva ani, cînd și-au luat zborul primii sateliți artificiali, nu se rezolvase încă problema readucerii lor pe Pămînt. Pentru a o soluționa trebuia ca oamenii de știință să reproducă într-un fel pe pămînt pătrunderea navelor în atmosferă. Se mai știe că atunci cînd o navă cosmică părăsește orbita și motoarele de frînare o orientează spre aterizare, corpul ei este expus unui atac înversunat al gaz ionizat. În jurul navei se agită flăcări orbitoare. Primele plasmatroane au fost create tocmai pentru a reproduce acest proces. Ele au îngăduit constructorilor de nave cosmice să îmbrace sateliții în învelișuri speciale care să-i protejeze împotriva „uraganelor de foc” ale atmosferei.

Generatorul de plasmă la temperaturi joase al institutului bielorus urmează să fie folosit în industrie, în speță în cea chimică. Pentru început plasmatronul va fi utilizat la obținerea acetilenei. Metoda actuală de obținere a acetilenei este complicată și costisitoare. Această două neajunsuri vor fi înlăturate însă de plasmă. Obținerea acetilenei la un preț scăzut are o mare importanță întrucît industria chimică o folosește în mari cantități, ea constituînd baza pentru obținerea unui număr foarte mare de compuși.

Exponate și admiratori

rului, care nu face decît să țină sub observație tabloul de comandă și, la nevoie, să manevreze anumite butoane. La scară de machetă, „Pusk” demonstra, în cadrul expoziției, supravegherea fabricării de anhidridă sulfurată. Dar el își găsește aplicații în diverse ramuri ale industriei chimice, rafinării, fabricii de celuloză și hirtie etc.

Candelabru magic. Nu de mult s-a descoperit că fibrele subțiri de sticlă acoperite cu un material care posedă un alt indice de refracție a luminii capătă o proprietate surprinzătoare: „transmit” lumina asemenea firelor de cupru care conduc electricitatea. O rază luminoasă trimisă printr-o astfel de fibră e reflectată de mai multe ori și ajunge foarte repede la capătul opus. Această însușire s-a dovedit a fi neprețuită în automată, telemecanică și comunicații. Un conductor constituit din mai multe mii de fibre ajunge să transmită și imagini; dat fiind că e și flexibil, înțelegem ușor cît de folositor devine în tehnică și medicină pentru examinarea cavităților greu accesibile. La expoziție vizitatorii puteau „vedea” imaginea oricărui punct din apropierea pavilionului sovietic îndreptînd asupra lui

globul

BRAZILIA

Un oraș cît o țară

Priviți de sus, din avion, zgiriele norii din Sao Paulo par construiți dintr-o sumedenie de cuburi mici, ca acelea cu care se joacă copiii. Iar după un contact direct cu acest oraș extrem de animat, cel mai mare din America de Sud, cu o populație ce depășește chiar pe aceea a unor țări (Bolivia, Paraguay, Uruguay) — șase milioane de locuitori față de un milion cît avea în 1930 — ajungi la încheierea că nu seamănă de fel cu frumosul, răsăritul de natură Rio de Janeiro, așezat între coline înverzite și ocean ci cu Chicago. Explicația e cît se poate de simplă: cît cuprinzi cu ochii nu vezi decît zgiriele nori cenușii, străzi înguste și multe, multe reclame luminoase, ca în marele oraș din Statele Unite, important centru industrial și comercial de pe malul lacului Michigan.

Ca și la Chicago, la Sao Paulo există străzi ocupate aproape în întregime de bănci; firme bancare din S.U.A., Anglia, Portugalia, Spania, Japonia etc. Iar în preajma lor — zeci de bănci braziliene.

Sao Paulo este principalul centru industrial al țării și în același timp centrul administrativ al statului cu același nume, unul din cele 21 de state ale Braziliei. În ultimul deceniu și jumătate în viața acestui stat au avut loc prefaceri importante. Mai înainte, Sao Paulo era o regiune agricolă, centrul producției de cafea, după care urmau bumbacul, orezul, cartoful ș.a. Incă în 1950, de pildă, circa 46 la sută din populația statului lucra în agricultură. În anii următori, însă, datorită bogatelor resurse minerale industria a luat o mare dezvoltare și astăzi statul Sao Paulo furnizează circa 60 la sută din producția industrială a Braziliei. În uzinele și fabricile din Sao Paulo lucrează acum circa două milioane de muncitori, dintre care jumătate în industria electrotehnică și textilă, ceea ce a dus la scăderea considerabilă a populației rurale în raport cu populația totală a statului: de la 46 la sută în 1950, la 30 la sută în 1963.

O vizită la uzina de automobile din San Bernardo do Campo, la 18 kilometri de Sao Paulo, construită acum zece ani, te convinge de înaltul nivel la care se desfășoară, în general, procesul de producție pe tot cuprinsul statului. Îndărătul unui zid înalt, ca de fortăreață, se află corpurile moderne, spațioase ale uzinei, în care lucrează zece mii de muncitori și funcționari. Fabrica de la San Bernardo do Campo poate produce circa 60 000 de automobile pe an.

V. Kuznețov

FRANȚA

Pe drumul lui Napoleon

Șoselele franceze sînt numerotate. Magistrala numărul 85, neobișnuit de pitorească și pe alocuri înfricoșătoare, pe care o străbătem acum, se mai numește și „Drumul lui Napoleon“. Acum o sută cincizeci de ani (autoarea reportajului a vizitat Franța la sfîrșitul anului trecut. N.R.), după ce a fugit din insula Elba și a debarcat pe Coasta de Azur, în golful Juan, Napoleon, care mai avea încă titlul de împărat, împreună cu un grup de inși rămași fideli, a început să urce, să urce mereu, străbătînd defileuri, în direcția orașului Grenoble, iar de acolo s-a îndreptat spre Paris, spre a trăi poate cea mai semnificativă tragedie din istorie, cunoscută sub numele de „Cele o sută de zile“. A urcat pe același drum pe care noi îl coborîm acum cu «Volga». Ca și el, ocolim lacul de lângă Grenoble, unde armata l-a înfrînat a-runcîndu-i armele la picioare, iar bătrînii grenadierii, ce-l însoțiseră în campania din Egipt, au plîns cînd și-au văzut generalul. Acum, în preajma lacului, nu mai dăm

du Roc“; traversăm Verdonul, cu sumedenie de praguri și ne continuăm călătoria pe un pod natural, numit „Pont à Dieu“, de unde apoi începe un coborîș splendid, măreț, spre marea „centru al parfumurilor“, orașul Grasse din Alpii maritimi. Drumul ne e literalmente presărat cu levănțică uscată; e o regiune în care levănțica e încărcată cu furca în camioane, ca finul. Plantații de flori, tufișuri de lavandă, fabrici de parfumuri celebre — regine ale lavandei — și sumedenie de chioșcuri unde poți cumpăra esența divină, îmbuteliată în flacoane minuscule sau sticlute costisitoare de cristal. La Grasse există un muzeu al celor trei generații de Fragonardi. Dar pentru noi totul e zadarnic, căci avem grețuri. Capul ne e strîns ca într-un cerc de fier, în fața ochilor ne joacă puncte negre, urechile ne sînt înfundate, iar coborîșul e din ce în ce mai abrupt. «Volga» aleargă ca vîntul în jos, către mare, străbătînd împărăția parfumurilor franțuzești. Spre norocul nostru, nu

Vedere spre Monte-Carlo

de Napoleon și de grenadierii lui, ci de o uriașă statuie ecvestră a împăratului, turnată în bronz verde, care se înalță în fața noastră exact în locul unde prezisese Stendhal că avea să stea. Dar, ca și Napoleon, vedem înaintea noastră un defileu sumbru și atît de strîmt încît pare că pereții ar voi să zdrobească fragila noastră «Volga». Pe lângă noi trec în viteză mașini și de două ori viața noastră a atîrnat de un fir de păr, căci am fost la un pas de ceea ce ziarele numesc delicat accidente. Ocolim cu grijă cotiturile primejdioase și ne ferim să privim în jos, în prăpastie. Ceața ne pătrunde pînă la oase, iar petecul de cer care se zărește deasupra noastră, prin deschiderea îngustă dintre pereți, își schimbă mereu culorile, arborînd arabescuri cînd roșietice, cînd întunecate sau cenușii, aducînd cu jaspul și carneolul. Înnoptăm chiar acolo unde a petrecut noaptea de 3 spre 4 martie 1815 Napoleon — în orașelul Barrène. Și e cu neputință să uităm sau să nu ne gîndim la „Cele o sută de zile“, la tragismul lor, cînd o placă memorială, un obelisc, nume de hoteluri și restaurante amintesc la tot pasul ceea ce am citit și recitat cîndva. Străbătem un drum pe care a trecut odinioară un om ce n-a vrut să știe de cel mai mare vrăjmaș al său, timpul: omul o poate lua înaintea timpului, poate alerga alături de el, dar cînd timpul îl depășește, îl lasă în urmă, înseamnă că i-a sunat sfîrșitul. Waterloo-ul l-a pîndit pe Napoleon nu pe locul faimoasei bătălii, ci la Paris, în luptele de opinii, în bătălia dintre partide, în înclătarea dintre liberali și conservatori, în vîlmășagul stărilor de spirit potrivnice, cînd conducătorii se pierd în fața ofensivei „vremii noi“...

Dimineața iar ceață, iar umezeală și același defileu săpat literalmente în piatră; dar, cu toate că denumirile locurilor sînt dintre cele mai alarmante, de jur-împrejur e atîta frumusețe încît nu găsești cuvinte ca s-o descrii sau rostești niște fraze teribile de banale, pentru că, se știe, vorbele și noțiunile omului au apărut mai tîrziu decît lucrurile... „Drumul lui Napoleon“ ba ne suie la înălțimi de o mie cinci sute de metri, ba ne coboară la șapte sute de metri, după care iar ne ridică pe crestele înzăpezite, din care pricină vasele noastre sangvine nu izbutesc să se adapteze la mereu schimbatele condiții de presiune. Dar nu ne dăm seama de asta din primul moment. Deodată, șoseaua se coacăță aproape pe o stîncă verticală, unde se înalță, ca un cuib de păsări, la aproximativ două mii de metri: „Notre Dame

e soare; în depărtare, deasupra coastei se zăresc nori, și asta ne dă oarecum senzația de răcoare. Încep să se ivească vile — ateliere de pictori; un tunel, iar dincolo de el palmieri; pe neașteptate, însă, o arșiță cumplită, apăsătoare, răzbătînd parcă dintr-un radiator, ne învăluie necrutătoare, intensificînd senzația de greață. Și, deodată, marea. Strălucirea ei e atît de albastră, de neașteptată și de puternică, încît ne ia ochii. Sîntem la Nissa.

Pentru cei ce vin la Nissa cu expresul, direct din Paris sau, și mai bine, de la Londra, cu cețurile și ploile ci, primul contact cu Nissa e fermecător. Dar noi continuăm să avem amețeli, iar privirile ne sînt atît de încărcate de frumuseți văzute pînă atunci, încă foarte proaspete în minte și neobișnuit de noi, încît Nissa ni se pare o frumusețe de vîrstă mijlocie, fardată, după o horă cu fauni și silfi. Ca să ne punem în ordine circulația singelui, nu coborîm imediat din mașină. Străbătem cu «Volga» celebrul „Boulevard des Anglais“, unde lângă pietrele cheului abia unduie marea cenușie, căci lângă țîrm e cenușie. Totul este parcă făcut ca să fie pe placul englezilor. Există un hotel, „Claridge“, (ca la Londra), unul „West-End“ (ca la Londra) și un al treilea „Westminster (ca la Londra) — un „Royal“... Înconjurăm „L'hôtel de Ville“, trecem prin piața orașului și aruncăm o privire în prăvăliile vechi de articole de modă, care vînd tot felul de mărunțșuri, mai toate imitații. Pe mine mă interesează, însă, în mod deosebit la Nissa un lucru: culoarea zmeurice a caselor, în tot lungul coastei.

Tovarășii mei de drum nu prea ard de dorința să facă un popas la Monte Carlo. Dar locurile în care se dezlănțuie pasiunile omenești sînt întotdeauna instructive. Așa încît, pînă la urmă, ne îndreptăm către Monaco. Un promontoriu imens, o stîncă aproape golașă alcătuiește întreg regatul Monaco.

Și iată-ne, în sfîrșit, la Monte Carlo. Primul lucru care îmi atrage luarea aminte este Biblioteca Carolina, o clădire frumoasă, vopsită și ca în roz-zmeuriu. Dar pe cei mai mulți turiști nu-i interesează biblioteca. Stîncă înaltă pe care se află palatul princiar, în care poți intra contra plată, și mica platformă, pe care e așezat celebrul Monte Carlo, singurul oraș al principatului Monaco, au ceva teatral, artificial, ca așa-numitele „teatre în aer liber“, unde pe praguri de piatră, îndreptate cu fața către ocean, se dau spectacole

populare. Numai că aici, la Monte Carlo nu se joacă piese tragice ci tragediile unor meschine pasiuni omenești. Intrăm și noi în „teatrul“ în care se desfășoară ele. În celebrul cazino.

Ca să poți intra în sălile unde se joacă pe mize mari, trebuie să fii membru al cazinoului, să ai recomandări serioase și mulți bani. Dar în sala cu mize mici se poate intra ușor, pe baza unui bilet de turist, care costă numai cinci franci. În afară de asta mai trebuie să cheltuiești și alți cinci franci, ca primă miză de probă, dar spectacolul merită zece franci.

Din Monaco plecăm mai departe, spre liniștitul oraș Menton, care se află la hotarul cu Italia, și unde a murit marele Le Corbusier. După ce facem o baie în marea caldă, ne simțim eliberați de oboseala călătoriei, cam lungă pentru o singură zi, și cu forțe noi plecăm mai departe...

Marietta Șaghinian

COASTA DE FILDEȘ

Cafea și mahon

...Cît vezi cu ochii plantații de cafea și cacao și păduri de mahon; acesta e peisajul dominant în Coasta de Fildeș, tînră republică din Africa occidentală care și-a dobîndit independența la 7 august 1960.

Micul stat de pe coasta Atlanticului este într-o și mai mare măsură decît vecinii săi din est și vest o țară agrară. Căci dacă în Ghana există mine de diamante și aur, iar Liberia are foarte mari zăcăminte de fier, în bună parte exploatare, industria Coastei de Fildeș în general și aceea extractivă în special este prea puțin dezvoltată, din pricină că toată economia țării se află sub controlul monopolurilor străine.

Aproape 90 la sută din cei circa 4.000.000 locuitori ai țării se îndeletnicesc cu agricultura, cu pescuitul sau lucrează în exploatarea forestieră. O mare parte din suprafața de 322.463 de kilometri pătrați a Coastei de Fildeș e cultivată cu cafea și cacao, principala bogăție a țării, după care urmează bananele și lemnul. Cafeaua și cacao sînt cultivate în special de țărani africani cu gospodării mici și numai o mică parte — circa cinci la sută — de europeni pe plantațiile lor. Influența străină se simte, deci, mai puțin în sectorul agricol, unde statul exercită de altfel un control substanțial asupra prețurilor la principalele culturi. Agricultura, pescuitul și pădurile cu esențe prețioase furnizează mai bine de jumătate din produsul național și patru cincimi din articolele de export.

Țărmlul este dublat de o salbă de lagune nu prea adînci din care cea mai mare este Ebrie — cu o lungime de 100—150 de kilometri, o lățime de circa 15 kilometri și

În portul Abidjan

o adîncime de numai 4—5 m. Pe țîrm se află Abidjanul, capitala țării și port la Oceanul Atlantic. Chiar făcînd numai un scurt popas în acest important centru politic și economic, îți dai seama că este unul din cele mai frumoase orașe de pe coasta vestică a Africii. Clădiri moderne, în care se află instalate instituțiile guvernamentale, bănci și firme străine, bulevarde largi străbătute de șiruri nesfîrșite de automobile somptuoase, îți fac o impresie favorabilă, de înflorire a țării, cît timp nu cunoști adevăratele probleme ce frîmîntă poporul tinerei republici. Căci Coasta de Fildeș are încă de luptat cu multe greutăți moștenite de pe urma celor aproape 70 de ani de dominație colonială. În afară de crearea unei industrii proprii, de o mai bună organizare a comerțului, de prospec-tarea și exploatarea intensivă a subsolului, se impun luate măsuri și în agricultură, pentru introducerea unor culturi noi, mult cerute pe piața mondială, în așa fel ca economia țării să nu mai depindă aproape exclusiv de producția de cafea și cacao.

V. Arbuzov

DOCUMENTE

Reichul nazist se teme de Richard Sorge

Printre fotocopiile arhivei lui Himmler, candidatul în științe istorice C. Amort din R. S. Cehoslovacă a descoperit recent un nou document despre Richard Sorge, neînfricatul agent al serviciului de informații sovietic. După cum rezultă din afirmațiile conducătorului nazist, activitatea lui Sorge a însemnat o reală amenințare pentru Germania hitleristă.

Dosarul respectiv cuprinde rapoarte ale agenților nazisti din Japonia și ale serviciului secret japonez. La sfârșit e anexată o notă ce figurează sub numărul 104/42 și poartă mențiunea „Secret de stat”. Nota este semnată de Himmler care a trimis-o la 27 octombrie 1942, lui Ribbentrop, ministrul de externe nazist.

Himmler începe prin a-l critica aspru pe Ribbentrop pentru că în Japonia a fost tolerat atita timp un spion care a reușit să cîștige increderea înalților demnitari germani și japonezi. Indignarea lui Himmler e sporită de bunăvoința pe care ministrul de Externe a arătat-o unui om cu un trecut nu îndeajuns de verificat. Căci, sub același nume — arată Himmler — Richard Sorge a activat în Partidul Comunist din Germania, iar în 1923 a fost redactorul ziarului comunist „Bergische Arbeiterstimme”. Și tot sub același nume, subliniază Himmler, Sorge a plecat mai târziu la Moscova.

„Din surse sigure — scrie fosta căpetenie a SS — am aflat că în anii '30 Sorge a lucrat în serviciul de informații sovietic. În public el s-a manifestat ca un adept infocat al lui Hitler și al națiunii, în realitate, însă, a făcut spionaaj, în colaborare cu iugoslavul Vukelici, cîțiva japonezi și alți străini, împotriva Germaniei și Japoniei”.

Și Himmler își încheie nota cu cuvintele: „Dat fiind că Sorge și-a cules informațiile despre politica țărilor Axei și despre intențiile lor din cele mai sigure surse germane, aspectul acesta implică o mare primejdie politică. În consecință trebuie să iau măsuri ca în diplomația germană să nu intre persoane neverificate de serviciul secret. Numai în felul acesta vom putea evita neplăceri care dăunează sensibilității Reichului german și aliaților săi”.

DACĂ TREBUIE!

Maimuțele și iarna moscovită

Primele zile după „transferarea” în pădure a maimuțelor ce fuseseră adăpostite pînă atunci în încăperi încălzite au fost pentru sensibilele animale foarte grele. Volierele nu constituiau o pavăză împotriva capriciilor timpului, cu atît mai mult cu cît în vara aceea se întimplase ca în împrejurimile Moscovei să cadă ploii reci. Toamna care a urmat a fost și mai greu de suportat. Maimuțele s-au înfrîstărit și au încetat să se mai zbeugue. Ploaia

rece le lovea prin gratii nemiloasă. Iar apoi a căzut și prima zăpadă, care le-a înfrîstărit și mai mult.

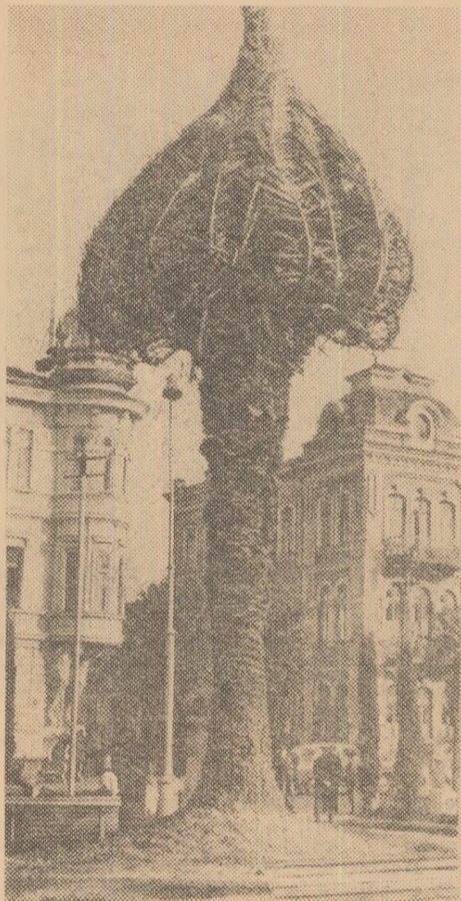
Întimplările relatate mai sus s-au petrecut acum cinci ani. Astăzi, e greu să mai recunoști în animalele cu blană bogată și mișcări vioaie ființele atunci zgribulite și total descurajate în fața vitregiei naturii. Într-adevăr, maimuțele au dovedit o uimitoare capacitate de adaptare la noile condiții de viață. Înfricoșate

de aerul rece, la început ele renunțau aproape cu desăvîrșire să se miște pentru a nu-și cheltui în zadar căldura. Curînd, însă, corpul lor a acumulat un înveliș serios de grăsime. Iar cînd blana s-a îndesit, lupta împotriva gerului nu li s-a mai părut atît de grea. Au trebuit, însă, să renunțe la coadă, pe care chirurgii le-au amputat-o, întrucît această parte a trupului lor era cea mai sensibilă la frig.

Astăzi, maimuțele suportă ușor geruri de pînă la minus 17 grade. E adevărat, totuși, că adaptarea la condiții climatice foarte deosebite de acelea ale Africii și Indiei, de unde au venit, le-a cerut să-și modifice intruciva obiceiurile și gusturile. În meniul animalelor au fost incluse tot felul de „bucate” rusești: cartofi fierți, ceai fierbinte etc.

Aclimatizarea maimuțelor este o experiență care interesează multe ramuri științifice. Din marce număr de animale primite în fiecare lună de Academia de Științe Medicale a U.R.S.S., de pildă, cele mai multe nu rezistă climatei. Nu le ajută nici carantina de 40 de zile în încăperi încălzite, în timp ce maimuțele acclimatizate în pădurile Moscovei se pot lăuda cu o sănătate de spartan și o poftă de mîncare realmente sălbatică.

De aceea se speră că noua metodă va putea fi generalizată, nu numai spre folosul maimuțelor, ci și al omului.

Iarna n-are acces la Batumi. Se poate totuși întîmpla ca vreun ciclon să aducă puțină zăpadă și crengile palmierilor să se rupă dacă nu sînt „coafate” în felul acesta

DE-ALE NATURII

Conifere și controverse

Proprietățile curative ale cedrului erau bine cunoscute în antichitate. Grecii și romanii se aveau cu ulei de cedru pentru a-și vindeca rănile și a neutraliza efectele mușcăturilor de șarpe.

De atunci, mulți cercetători au încercat să descopere miraculoasele proprietăți ale coniferelor, căci — în cursul vremurilor — s-a vădit că și alte plante din aceeași familie au virtuți uimitoare. Acum treizeci de ani, Boris Tokin, un cercetător siberian, a stabilit că acele conifere degajă niște substanțe volatile, fitoncide, care împiedică creșterea bacteriilor și pot distruge microflora.

Recent un grup de colaboratori ai Institutului de biologie de pe lângă filiala siberiană a Academiei de Științe a U.R.S.S., în frunte cu profesorul Gheorghi Krilov, a dovedit că substanțele amintite mai sus nu au o compoziție chimică omogenă. Cele emise de cedru, de pildă, ar fi mai propice pentru sănătatea omului decît cele de pin. Pe de altă parte, Leonid Gheikman, un medic ucrainean, a constatat că, contrar unei păreri foarte răspîndite, aerul îmbibat de rășine de conifere exercită asupra bolnavilor de inimă mai degrabă un efect iritativ decît o influență curativă.

ÎN CULISELE
RECLAMEI

Un specialist neîntrecut

Tînărul modest care s-a înfățișat în ziua aceea directorului de hotel parea foarte agitat.

— Aș dori o cameră la parter, ceru ci frîngîndu-și miinile nervos.

A doua zi dimineața, în fața hotelului a tras un autocamion din care cîțiva hamali în salopete albastre au dat jos un pian cu coadă pe care l-au transportat în camera închiriată de tînărul călător. După o jumătate de oră toată lumea din hotel a știut, însă, că în cutia pianului se afla un leu în carne și-n oase. Reporterii sosiți la fața locului au aflat că „pianistul” semnase în registrul hotelului T. R. Zan, dar fiind că era un mare admirator al filmelor cu Tarzan.

Și timp de cîteva săptămîni ziarele au publicat articole cu titluri alcătuite din toate combinațiile posibile ale cuvintelor „pian”, „leu”, „Tarzan”, plus conjuncțiile și interjecțiile de rigoare. Pentru ca, în cele din urmă, lucrurile să se lămurească.

Tînărul, pe nume Reichenbach, era un neîntrecut specialist în reclamă. Pe ecrane urma să ruleze filmul „Întoarcerea lui Tarzan” și Reichenbach primise misiunea să-i facă o mare publicitate. Și, cum am văzut, s-a executat conștiincios.

Dar Reichenbach are la activul lui mai multe isprăvi similare, care au intrat în istoria reclamei.

Într-o zi a fost angajat să facă reclamă unui pictor ale cărui opere nu se vindeau. Reichenbach a găsit numaidecît o soluție miraculoasă.

Pictorul avea un tablou intitulat „Dimineață de septembrie”, reprezentînd un ochi de apă și o nudistă ce se pregătește să se scalde. Expus într-un salon newyorkez de mina a treia, pinza nu fusese remarcată de nimeni. Reichenbach a angajat cîțiva băiețandri, i-a plasat în fața vitrinei și le-a explicat ce au de făcut. În prealabil, însă, a avut grijă să telefoneze președintelui Societății pentru combaterea imoralității și să-i comunice, între altele, adresa salonului.

Președintele s-a deplasat la fața locului și s-a pomenit în fața unui spectacol „înfricoșător”: o ceată de băieți se îmbulzea în jurul tabloului cu priceana, chicolind și făcînd glume nu tocmai decente. Indignat, președintele a anunțat poliția și a dat în judecată pe pictor și pe proprietarul salonului. Se înțelege că amîndoi au fost achitați, dar vilva stîrnită de această poveste a asigurat tabloului un succes răsunător. Peste șapte milioane de copii s-au vîndut ca pinca caldă iar originalul a ajuns într-un muzeu.

(Din „Nedelca”)

ANTRENAȚI-VĂ
PERSPICACITATEA

Bancnota falsă

Proprietara unui magazin de blănuri a făcut poliției următoarea reclamație:

„Acum o oră un tînăr a cumpărat în magazinul meu o căciulă care costa 18 mărci. Mi-a dat o bancnotă de 50 de mărci, dar cum n-aveam rest am trimis pe cineva să o schimbe la magazinul alăturat. După ce a luat restul, tînărul a plecat. Dar, curînd după plecarea lui a venit la mine proprietarul magazinului de alături și mi-a spus că bancnota pe care mi-a schimbat-o e falsă. A trebuit să-i dau una bună. Cumpărătorul m-a înșelat pricinuindu-mi o pagubă de 118 mărci: am pierdut căciula, care costa 18 mărci, mi-a dat o bancnotă falsă de 50 de mărci pe care am schimbat-o cu una bună, i-am dat tînărului 32 de mărci rest și, în sfîrșit, am pierdut încă 18 mărci întrucît mi-au fost dați din aceeași bancnotă falsă”.

Dar poliția a constatat că socotelile făcute de păgubașă erau inexacte. Cît pierduse ea de fapt?

Tu!
18 mărci costul căciunii și 32 mărci restul.
Păgubașă a pierdut numai 50 de mărci:

(După „Nauka i jizni”)

DE PRETUTINDENI

Ce nu face omul la nevoie

Byrd Cochran, fost cowboy, e foarte mindru cînd poate arăta musafirilor lui și vizitatorilor orașelului Aspermont (S.U.A.) impozanta piatră funerară de pe

mormintul în care a fost îngropat în 1919. Acuzat atunci pe nedrept de un asasinat, s-a iăsat cu adevărat îngropat. A reușit, însă, să suporte obositoră încercare datorită unui balon cu oxigen introdus fraudulos în sicriu. După înmormîntare, prietenii săi l-au readus la lumina zilei. Între timp curajosul cowboy a atins respectabila vîrstă de 95 de ani și uneori se mai aruncă cu plăcere în șca.

Economie de timp și muncă

De la mașina de spălat rufe, tehnica a trecut la cea de spălat vase iar acum a făcut încă un pas hotărîtor: la expoziția de utilaj casnic de la Torino a putut fi admirată „mașina de spălat copii”. Copilul este așezat în cilindrul mașinii, care-l stropește mai întîi cu apă caldă; după aceea urmează jeturi bine dozate de săpun lichid și, în fine, clătutul. Întregul proces, în care mama nu intervine de fel, durează cinci minute. Rămîne de văzut dacă mamele vor avea curajul să-și dea micuții pe „miinile” acestui Meloh inofensiv.

MICA ENCICLOPEDIÉ

Grenada

Cuvîntul latin „granum”, grăunte, a ajuns pînă în zilele noastre sub multiple forme. Se cunoaște, de exemplu, unitatea de măsură farmaceutică „gran”, care a circulat un timp în mai multe țări. Astăzi folosim în mod curent numeroși urmași ai lui „granum” și diminutiivele lui: granit (botezat astfel din cauza structurii lui granuloase), granulă, granulum ș.a. Aceași origine are și proiectilul exploziv

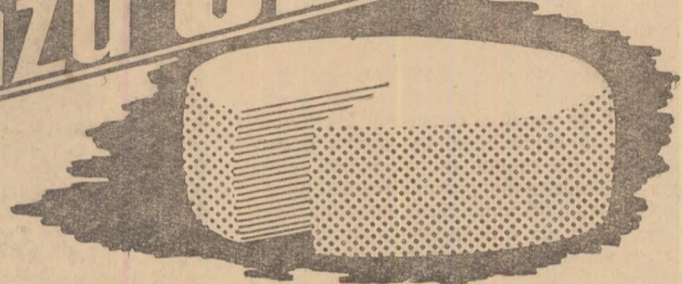

numit grenadă și varianta granată a rodiei.

Primele grenade de mină au apărut în secolul XVI în Italia. Au fost numite așa prin analogie cu fructul granată, pentru că erau umplute cu substanță explozivă și grăunțe de plumb. Denumirea orașului spaniol Granada e pusă în legătură, de asemenea, cu exoticele fructe granate. Iar războinica grenadă a dat naștere, la rîndul ei, unui cuvînt, nou: grenadier (în secolele XVI-XIX — soldat care avea misiunea să arunce grenade).

I. Urazov

Produs nou! Brânza CEDAR

Brânză fermentată cu pasta tare, cu gust și aromă specifică. Poate fi consumată ca atare la aperitive și desert, poate fi întrebuințată în diferite preparate culinare (cu paste făinoase, cu ouă, budinci etc).

Margarina

VEGETALĂ
VITAMINIZATĂ

O grăsime de origine vegetală ce înlocuiește în foarte bune condițiuni untul atât la prepararea prăjiturilor cât și la diferite preparate culinare

UN IZVOR DE ENERGIE PENTRU COPII

CIOCOLATA

VANILIE, AMĂRUIE, LAPTE, LAPTE-MOCA

STOFE DE CALITATE LIBERTATEA II S SIBIU

Bogate și variate sortimente
de desene și culori

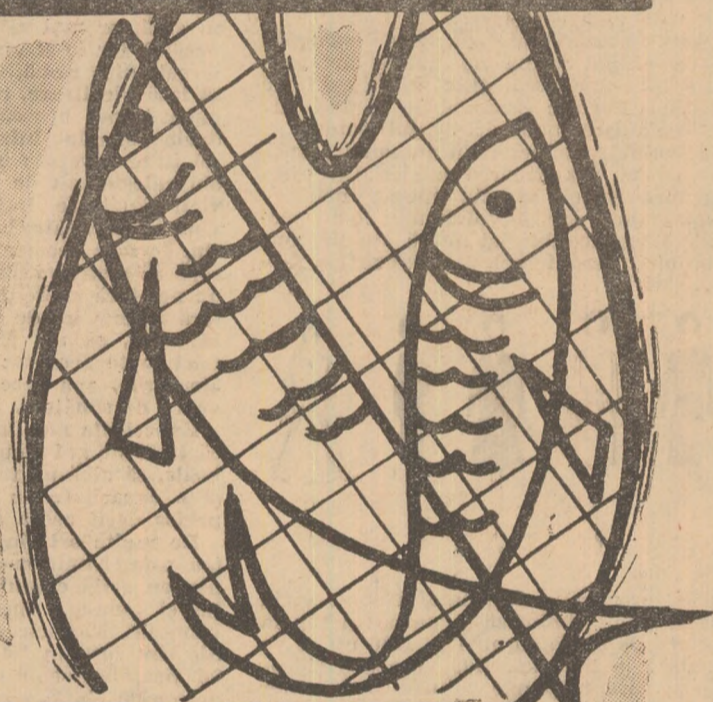

REȚETA

Pasta de heringi

Se căleşte puțină ceapă tocată mărunt în ulei înfierbîntat. Heringii curățați de piele și oase se trec prin mașina de tocat, împreună cu ceapa scursă și unt. Se freacă apoi această pastă, într-un castron, cu o lingură de lemn, adăugîndu-se uleiul în care s-a călit ceapa, pînă se face ca o cremă.

Valoarea energetică: 551 calorii.

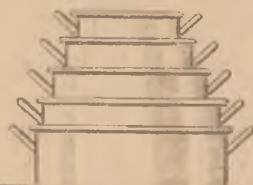
HERINGII

Heringii au o carne gustoasă, și se găsesc sub formă proaspătă — congelați. Prin decongelare își păstrează calitățile de pește proaspăt.

GOSPODINE! VASELE EMAILATE IDEAL

SÎNT ASPECTUOASE ȘI DURABILE

Vase emailate în execuție coajă de stejar cu dungă de aur, marmură și granit, produse de:

UZINELE „EMAILUL ROSU”-MEDIAS

Cinci siluete

Intr-un număr trecut am anunțat că vom reveni asupra tendințelor modei 1966 așa cum au reieșit din discuția purtată de doi experți în materie, francezul Jean Greppe, reprezentantul firmei „Dior” și sovieticul Viaceslav Zaițev.

Mai întâi, câteva observații generale. În ultimii ani asistăm la o evoluție lentă a modei și la o creștere a longevității ei. Variind desenele, culorile și nuanțele ma-

Casa de modă din Moscova propune acest model de căciuliță-căscă, foarte potrivită pentru schi, patinaj sau pur și simplu pentru plimbări în zilele friguroase.

terialului, moda păstrează cu încăpăținare siluetele și formele de bază, aducându-le mici corective.

Această stabilitate nu este întâmplătoare. Ținând seama de marele avânt pe care l-au luat confecțiile, moda actuală refuză categoric schimbările și salturile întâmplătoare, noul de dragul noului.

Stabilitatea siluetei nu înseamnă, însă, în nici un caz înrădăcinarea modei. Ca orice fenomen social, aceasta merge neîntreput înaintea. Iar dezvoltarea ei lentă permite să se acorde mai multă atenție conținutului, permite selecția exigentă a for-

melor practice și raționale, a căror viață nu se mai limitează la un sezon sau la un an. De exemplu, nici în 1966 nu se va renunța la linia sportivă, practică și comodă, care răspunde tuturor pretențiilor noastre față de îmbrăcămintea de lucru. Această linie satisface majoritatea cerințelor și moda nu va renunța la ea.

Silueta dreaptă, una dintre cele mai răspândite, este socotită pe drept cuvânt clasică. Ea se perpetuează de la un an la altul. Nu e aici o contradicție? Nu, pentru că fiecare nouă perioadă își pune amprenta pe îmbrăcămintea, ceea ce face ca o formă păstrată de moda nouă să nu fie o copie a celei de anul trecut. Așa se întâmplă și cu silueta dreaptă: ea e mereu proaspătă și actuală.

Noile tendințe ale modei 1966 se vădese mai ales într-o oarecare reducere a bustului, în umerii rotunjiți și mai precis marcați, în mici detalii, în garnituri și finisaje, precum și într-o redistribuire a accentelor de compoziție: nu numai bustul e marcat, ci și ștalta. O notă de noutate aduc țesăturile etaminate, tweed-urile și țesăturile netede, mătăsurile ușoare și mai pline.

Noutatea se remarcă și în colorit. Gama cromatică a anului 1966 manifestă o preferință vădită pentru tonurile luminoase și curate: verdele de smarald, rozul rece, auriul-portocaliu, ocrul și bronzul, albastrul, roșul-zmeuriu, griul-verde complex al pelinului, maroul.

Siluetele sunt construite în strictă concordanță cu proporțiile normale ale figurii. Există în moda actuală cinci siluete de bază:

Prima — dreaptă, ușor ajustată; linia taliei normală, liniile fustei paralele.

A doua — construită de asemenea, pe linia dreaptă, dar bustul mai lejer, fără pense; talia bine marcată.

A treia — cu bustul drept sau lejer, dar de la talie în jos se lărgeste subliniat în formă de trapez cu latura mai mare sau mai mică.

A patra — mai fantezistă: în față linia e ajustată, în spate largă și mai coborâtă. A cincea — (de perspectivă) preconizează fusta largă, cu variante de cloș și pliuri, pînă la pliurile „soleil”.

Lungimea oscilează tot în jurul genunchilor, în funcție de vîrstă, de picioare, de linia generală: deasupra, la jumătate sau sub genunchi.

Accesoriile: pălărie, pantofi, poșetă, bijuterii se aleg în funcție de destinația îmbrăcăminții. Numai armonia tuturor elementelor constitutive și unitatea lor de stil fac îmbrăcămintea cu adevărat frumoasă și elegantă. Frumusețea înseamnă astăzi claritatea liniilor și a proporțiilor, simplitate și caracter rațional al formelor, legătura lor intimă cu țesătura.

DISCIPLINA TRUPULUI

Tinerețe la 70 de ani

Academicianul Alexandr Mikulin, specialist în mecanică teoretică, a devenit la Moscova o figură aproape legendară. La peste 70 de ani se bucură de sănătatea unui sportiv în formă și de o capacitate de muncă nealterată. Aceste performanțe sînt rezultatul unei vieți sănătoase, raționale, bazate pe câteva norme fundamentale pe care savantul și le-a întocmit singur și le respectă cu strictețe de 35 de ani. Dar mai bine să-i dăm cuvîntul.

„Întocmirea normelor nu e totul. Esențial este să ai atîta voință și dragoste de viață încît să le aplici cu regularitate, zilnic, fără întrerupere. N-am să ascund, e un proces greu, uneori chiar chinuitor: în fond este o luptă cu tine însuși, un act de autoeducare foarte sever. După părerea mea organismul uman e un mare leneș. De aceea la început se revoltă, se împotrivesc. Ar mai dormita cu plăcere o oră în pat, iar tu îl obligi să alerge sau să sară, ar mai zăbovi în căldura așternutului, iar tu îl viți sub dușul rece. Dar, în cele din urmă, voința omului trebuie să iasă biruitoare, rațiunea trebuie să supună trupul neascultător. Pe urmă totul devine simplu. Intră în acțiune sistemul relațiilor inverse: organismul omenesc se obișnuiește atît de mult cu normele unei vieți sănatoase, încît respectarea lor devine o necesitate, ba chiar un nou capriciu. În faza aceasta el este acela care începe să dicteze rațiunii și pare că spune: nu pot fără exerciții de respirație, nu pot fără gimnastica de dimineață, simt nevoia să alerg, să mă fricționez cu apă rece. Căci toate acestea: respirația profundă, alergările, apa rece sînt importante izvoare de sănătate.

Experiența mea îmi dă dreptul să afirm că la 70 de ani omul poate să nu știe ce-i boala, să aibă un trup sănătos și puternic și o capacitate de muncă cu nimic mai prejos decît aceea a unui tînăr.

De multe ori sînt întrebăat ce fac pentru asta. Nimic supranatural. Îmi antrenez cu grijă corpul, lupt mereu cu inerția și tendința spre comoditate a organismului. Normele pe care le respect zilnic sînt într-un fel elementare și oricine își poate întocmi un sistem propriu de norme de viață sănatoasă, ținînd neapărat seama de natura ocupației lui, de condi-

Efortul fizic permanent, contactul îndelungat cu aerul curat, un regim sănătos și rațional de viață l-au ajutat pe azerbaidjanul Șirali Muslimov să atingă matusalemica vîrstă de 158 de ani și să fie activ, cum ni-l arată fotografia

țiile de trai, de sănătate, de vîrstă, de particularitățile individuale.”

Experiența savantului sovietic este extrem de prețioasă pentru cei ce lucrează în vastul cîmp al muncii intelectuale și

al creației, care cer un mare consum de energie psihofizică. Aceștia trebuie să știe să-și completeze zilnic, rațional și conștient, rezerva de forțe vitale. Din păcate mulți invocă lipsa de timp sau prievă cu dispreț cultura fizică. Regretabilă eroare, care se plătește cu un preț mare.

Cultura și civilizația au adus imense binefaceri oamenilor, dar în același timp i-au îndepărtat de natură. Traiul omului a devenit tot mai static. În această situație, subliniază A. A. Mikulin, trebuie create condiții de viață care să le înlocuiască pe cele naturale. Mai simplu spus, organismul are nevoie de efort fizic, trebuie pus cît mai des în stare de mișcare. Tot ce nu e supus efortului, antrenamentului, slăbește, se atrofiază. Este o lege biologică.

În concluzie, cît mai multă mișcare. Dimineața, gimnastică, în funcție de posibilitățile și de nevoile fiecăruia. Dar cum nu e bine ca organismul să treacă brusc de la starea de repaus la cea activă, este indicat ca înainte de gimnastica propriuzisă să se facă în pat, timp de cinci minute, exerciții de respirație profundă, cu pieptul și abdomenul, ca în sistemul Yoga, și alte cinci minute, tot în pat, mișcări alternative de încordare și relaxare a mușchilor — începînd de la picioare pînă la față. Foarte indicate sînt săvîrșurile cu coarda, care „zgîlție” bine celdulele. După gimnastică, duș, fricțiuni sau masaj cu apă rece. Acad. Mikulin mai recomandă mult mers pe jos — chiar alergări, cînd se poate — și în general, în măsura posibilităților, un contact cît mai îndelungat cu natura. Peste zi trebuie repetate de cîteva ori exercițiile de respirație profundă și cele de „zgîlțire” a celdulelor, care constau în ridicarea pe vîrfuri și coborîrea pe călcîie, cu lovirea lor puternică de podea.

Important este, însă, ca acest program, riguros întocmit, să fie la fel de riguros respectat, în condițiile unei vieți disciplinate, cu un ritm precis și susținut de desfășurare.

I. Rijak

ESTETICA COTIDIANĂ

Obiectele de artă executate de talentații meșteri din regiunea Kalinin sînt foarte prețuite de cumpărătorii sovietici și străini. Figurinele sculptate în lemn, broderiile pe pînză de în care pornesc din această regiune pe multe trasee dinăuntru și dinafara U.R.S.S. sînt socotite, pe drept cuvînt, adevărate opere de artă. Regiunea Kalinin este și patria vestitelor păpuși de lemn „Matrioșki”, suvenir tradițional din Rusia.

În fotografie: obiecte de podoabă executate de meșterii din Kalinin.

SPORT

Despre Willy și alte amănunte

Sosirea la Londra a „Zeței de aur”, miza supremă a campionatului mondial de fotbal — care a fost adusă de la Rio de Janeiro și predată spre păstrare de un reprezentant brazilian lui Stanley Rous, președintele Federației internaționale de fotbal, a aprins și mai mult interesul general pentru marele eveniment sportiv din toamna acestui an.

De ce, e ușor de înțeles: el va avea loc în patria fotbalului, Anglia. Meciurile vor reuni pe malurile Tamisei peste trei sute de jucători și zeci de mii de suporteri din multe țări. Meciurile campionatului vor fi relatate de 1600 de ziariști. S-a calculat, de asemenea, că jucătorii vor avea nevoie de 400 de mingi și de aproximativ 600 de perechi de ghete cu crampeane... Sigur,

au fost calculate și veniturile, care trebuie să totalizeze peste un milion de lire sterline. Din această sumă un sfert va rămîne în Anglia.

Dar asta în viitor. Deocamdată toate privirile sînt ațintite pe tablele primelor jocuri, întocmite după tragerea la sorți. Ele sînt studiate cu atenție, provocînd amărăciuni sau bucurii. În cadrul unei emisiuni organizate de televiziunea britanică, cîni specialiști, printre care și căpitanul reprezentativei engleze de fotbal Bob Moore, au opinat că în grupa a IV-a cele mai mari șanse de victorie are echipa U.R.S.S., apoi aceea a Italiei.

Întreținut în privește pe englezi ei consideră că tragerea la sorți a fost norocoasă pentru ei. Bob Moore a declarat în cadrul aceleiași emisiuni: „Am avut noroc cu tragerea la sorți. Trebuie să fim mulțumiți”. Iar cunoscutul înaintaș Greaves a fost și mai categoric: „Am spus că Anglia va câștiga campionatul. O spun și acum. Echipele sudamericane n-au jucat niciodată bine în Anglia, iar în grupa noastră sînt două”.

Dueluri înversunate se prevăd și în grupa a III-a, unde Brazilia va juca cu Portugalia, Ungaria și Bulgaria. Reprezentantul Braziliei, Pacheco, a declarat că echipa lui e satisfăcută de tragerea la sorți și că e convins de victorie, deși consideră că echipa Portugaliei va fi un adversar foarte puternic.

Cu toate că pronosticurile sînt riscante, la Londra s-au și făcut mii de pariuri. Cele mai mari mize s-au pus pe echipele Braziliei, Angliei și Argentinei. După ele, pe locul IV urmează reprezentativa U.R.S.S. „Fiți cu ochii pe Iașin și pe Banîșevski”, avertizează ziarul „Daily Mail”, alte ziare engleze garantează prezența echipei sovietice în sterturile de finală.

După cum se vede, discuțiile sînt aprinse. La ele ia parte în ultimul timp și un anume Willy — o figură care va deveni foarte populară printre jucători și suporteri. Willy este un leu... desenat, cu ghete de fotbal și drapelul britanic pe spinare, emblema grafică a campionatului. El a și început să figureze pe cravate, pălării și cămăși, este un frecvent oaspete al televiziunii și eroul multor cîntece.

O. Orestov

Fără comentarii